

Philothei Jordani Brunii... Cantus circaeus... ; [Ars memoriae]

Bruno, Giordano (1548-1600). Philothei Jordani Bruni... Cantus circaeus... ; [Ars memoriae]. 1582.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :

*La réutilisation non commerciale de ces contenus est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source.

*La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service.

Cliquer [ici](#) pour accéder aux tarifs et à la licence

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

*des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.

*des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter reutilisation@bnf.fr.

2383
2

Exemplaire de Stanislas de Guiza
relie par Chambolle - Duran.

CCP

April 1 1299

June 1 1575

PHILOTHEI

IORDANI
BRVNI NOLANI CAN-
TVS CIRCAVS AD EAM

*memoriae praxim ordinatus
quam ipse Iudiciariam
appellat.*

AD ALTISSIMUM PRINCI-
PEM HENRICVM D'ANGOVLESME
magnum Galliarum Priorem, in Pro-
uincia Regis locumtenentem, &c.

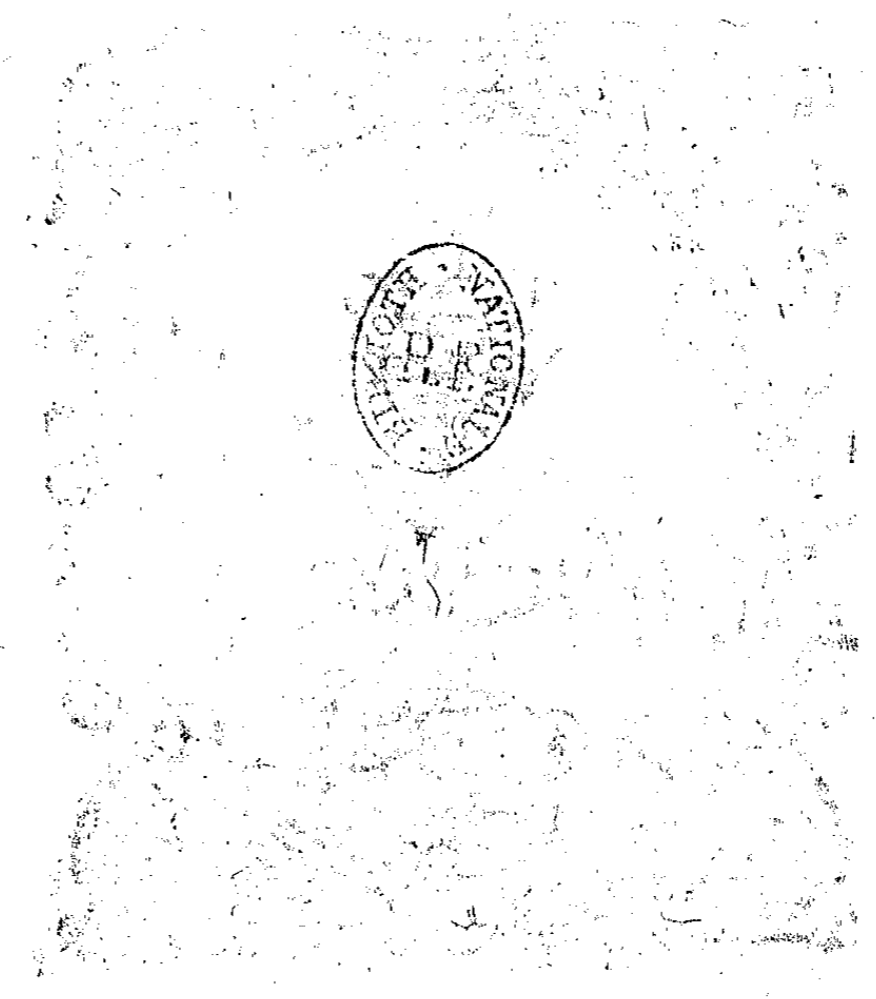
PARISIIS,

Apud Ægidium Gillium, via S. Ioannis
Lateranensis, sub trium coro-
narum signo.

M. D. LXXII.

INADVERTENTLY
MADE MAJOR IMPROVEMENTS
MAJOR IMPROVEMENTS
MAJOR IMPROVEMENTS

MAJOR IMPROVEMENTS
MAJOR IMPROVEMENTS
MAJOR IMPROVEMENTS

ACQUISITION
NO 297018

ILLVSTRISSIMO ALTISSIMO
MOQUE PRINCIPI HENRICO
d'Angoulesme Magno Galliarum Priori,
Prouinciæ Gubernatori, ac Locumtenenti
generali, & totius maris orientalis pro Re-
gia maiestate Admiralio Io. Regnault eius-
dem Illustrissimi à secretis Consiliarius.

U M ad manus
meas, Altissime prin-
ceps, duplex de can-
tu Circao & eius ad
memorię Artem ap-
plicatione Dialogus
peruenerit. Cũque artis ipsius excel-
lencia, & fructus non me lateat: dig-
nissimã quæ nobilibus & generosis in-
geniis cõmunicaretur existimaui. Ma-
teriam enim minime vanam, de rebus
maxime desiderabilibus cõprehendit.
Mitto quod preter titulum, & artis
elementa nihil habet cũ aliis hactenus
editis commune: eaque admittit pro-
pria, quæ Iordanum non solum auto-
rem sed & frugi inuentorem testifica-

buntur. Ad hac artis istius editio ad
eius famam, & iustificationem perti-
net: accidit enim eius exemplaria suc-
cessu quodam fuisse vitata: & conf-
purcata circumferantur: quatenus &
auctor reddatur vulgo suspectus, &
Ars minus commédabilis. Consultum
ergo mihi fuit eam ipsam artem ha-
bentem pro titulo prohemium (in quo
quæ promitti possunt proponuntur)
cum suo progressu cuius erat exemplar
apud me, fidelissime ut olim quibusdã
dictata fuerat, utq; dialogo Circeo cū
eiusdem applicationibus ad augmen-
tum & non modicum ornamentū &
claritatem facientibus postea per Ior.
est efformata, in lucem edere. Cui qui-
dem amico consilio atque sententia li-
bentissime ut par erat consentiuit Ior-
danus meque rogavit ut (cū sit ipse
gravioribus negociis intentus) ego eam
ipsam curam susciperem & cōplerem.
Post igitur aliam artem per ipsum edi-

tam, & christianissimo Regi dicatam:
quæ de umbris idearū intitulatur: hæc
ego edendam suscepi, quæ quidē illud
habet peculiare, atque propriū: ut me-
moriam verborū seu dictionum quam
aliæ artes inter millibus suppositis ima-
ginibus, & centū millibus locis difficile
cōplebant: ista in centū, & viginti præ-
cipuis formis (ut ipse loquitur) subie-
ctiuandis: iuxta terminorū, sentētia-
rumque numerū facillime perficiet, de-
terminatis operationib. insigniis, cir-
cūstantiis, & ad assistentibus. Quibus
efficitur ut hæc ars pro memoria ver-
borū longe minus labore, industria, &
exercitatione: quā ceteræ omnes quæ
legi possint indigeat. Adeo ut facilius,
& certius hanc viam incedentibus
præstent tres quatuorue menses, quam
aliorum tramitem persequentibus,
tres quatuorue præstare valeant an-
ni. Quod sane artem hanc alijs com-
parare potenti nō potest esse dubium.

Quod verò ad memoriam rerū & sententiarum attinet: satis apertum est quod mox auditis artis præceptionibus: quilibet eadem possit pro sua uti capacitate: & ab eius profectu non est iudicij compos qui excludatur. Dictas igitur cum in ipsa singularitates acceperim dignū existimaui ut sub tui nominis splendore curreret: quatenus etiam obsequium perpetuæ seruitutis qua tibi ex toto pectore sum addictus, hoc etiam signo percipere possis: ut & si qui fructū ex huius artis canonibus emetent, ipsum ex parte ad te, cuius secundis auspiciis est edita, referant. Interim celsitudo tua muneris exiguitatem, animi affectūsque magnitudine compenset obsecro. Vale, & quamdiutissimè Regiæ Ma. Patriæ, & administrationi tuæ, tuisque fœlix & incolumis viue.

Tuæ amplitudini addictiss. & obsequen-
tissimus seruus Io. REGNAULT.

IORDANVS LIBRO.

Visurus magam magni solis filiam,
His procedens e latebris,
Ibis Circœum liber in hospicium,
Haud arctis arctis clusum terminis.

Balantes oues, mugientes & boues,
Crissantes hœdorum patres
Visurus, vniuers' & campi pecora,
Cunctasque sylvæ bestias.

Concentu vario errabunt cæli volucres,
In terra, in vnd' in aere.
Et te dimittent illæsum pisces maris,
Naturali silentio.

Tandem caueto, quando domum appuleris,
Inuenturus domestica:
Namque antè fores, aditumqu' ant' atrii,
Lmosum se præsentans

Occurret porcus, cui si fortè adhæseris:
Limo, dentibù, pedibus:
Mordebit, inquinabit, inculcabit,
Et grunditu t' obtundet.

Ips̄is in foribus, in adituqu'atrii,
Morans genus latrantium:
Molestum fiet baubatu multiplici,
Et faucibú terrible.

Hoc ni desipias, & nisi desipiat,
Metu dentis, & baculi,
Te non mordebit, ipsum non percuties,
Perges, nec te præpediet.

Quæ cum solerti euaseris industria,
Interiora subiens:
Solaris volucer te gallus excipiet,
Solis committens filia.

PHILOTHEI IORDANI

BRVNI NOLANI CANTVS

Circæus, ad memoriæ pra-
xim ordinatus.

DIALOGVS PRIMVS.

Interloquit. CIRCE & MOERIS.

CIRCE.

SOL qui illustras omnia
solus. Apollo, carminis
author, pharetrate, ar-
citenens, sagitti-potens,
Pythie, lauriger, fatilo-
que, pastor, vates, augur,
& medice. Phæbe, rosæ,
crinite, pulchricome, fla-
ue, nitide, placide, cytharæ de, cantor, & veridi-
ce. Titã, Milesi, Palatine, Cyrrhæe, Timbræe,
Deli, Delphice, Leucadice, regæ, Capitoline,
Smynthæe, Ismeni, & Latialis. Qui mirabiles
impertiris naturas elementis: quo dispensante
tumescunt, & sedantur maria: turbantur, & sere-
nantur aër & æthera: viuuda quoque intendi-
tur, reprimiturque ignium vis atque potètia.
Cuius ministerio viget istius compago vni-

uersi, Inscrutabiles rerum vires ab ideis per animæ mundi rationes ad nos vsque deducens & infra, vnde varię atque multiplices herbarum, plantarum cæterarum, lapidūque virtutes, quæ per stellarum radios mundanū ad se trahere spiritum sunt potentes.

Adesto sacris filiæ tuæ Circes votis. Si intento, castoque tibi adsum animo, si dignis pro facultate ritibus me præsentio. En tibi faciles aras struximus. Adsunt tua tibi redolentia thura, sandalorumque rubentiū fumus. En tertio susurraui barbara & arcana carmina. Peractę sunt lustrationes. Septem suffituum genera pro septem mundi principibus expediuimus. Solutiones & ligamēta de more sunt peracta. Sygillauimus omnia. vnum abest vt præcationum quæ præcurrere debuerunt, quęque ad suos repetitæ sunt numeros concupita proferamus. Mœri inspicere lineã, & vide an adhuc altum cæli sol teneat. M O E R I S. Nil abest.

C I R C E. Conuertor igitur ad te meridianum solem, per mirabilem potentiam qua vnus tam plurima facis. per cōcitorū equorum tuorum cursus, qui vniuersa detegens duo latētia percurris hemisphera. Quis queso rerum modus est? Ecce sub humano cortice ferinos animos. Cōuenit ne hominis corpus vt cæcum atque fallax habitaculum bestialem animam incolere? Vbi sunt iura rerū? vbi fas, nefasque natura? Si repetiuit Astræa

caelū, cuius ne vestigium quidem terra videat: cur non de cęlo saltem apparet Astręa? Ecce subiuius minimę occultum Chaos. Cur nō miscętur ignibus maria, & limpida nigris terris astra: si in terris ipsis & earum gubernaculis nihil est quod faciem demōstret suā? Ipsa ne nos mater natura decipit? Matrę dixerim an nouercam? Veritati nil ipsa odibilius esse debet falsitate: bonitati nil ipsa malitia molestius. Non est, non est certę modicū ō clarissima mundi lampas, quod & visibiliū, & non sensibiliū ratiocinantum circūueniamur ingeniis. Cur ergo similę debuimus in ipsa natura ypocrisim experiri? Si perpauci hominū animi sunt effinēti, cur quęso tot hominum sunt efformata corpora? Cōuertere igitur ad partes tuas ō Sol, & tātū naturę & dignitatis tuę pręiudiciū vindicato. Insignito circę tuā tu cęterique prępotentes dii, vt eidę potentia qua ministerialibus spiritibus proximisque corporū istorū formatorib⁹ imperare valeat.

Adiuuro vos per mendaces vultus errorum ministros, per altam pręsidū naturę potentiā, vt à singulis brutaliū specierū indiuiduis humanam abstrahentes faciē, in suas ipsa faciatis extrinsecas atque veraces prodire figuras. Si quando repressū cursū obire debent flumina. Si quando altū suū arripere debent ignes. Si nullum est æterno violentum. Si tandem omnia suos ad terminos debēt appellere. Mutatur ne aliquid mœri? M O E R I S. Nil prorsus.

CIRCE. Adiuro vos iterum quid trepidatis? quid heretis vectores formarū, sygillorum naturæ falsificatores. Iuppiter verax, cuius per vos est læsa maiestas vobis imperat. cogit vos pater hominū, in cuius virtute vos ter, atque quater adstringo. Impero quoque vobis per cæteros qui supra cætera animantium genera habent imperium deos: vt sophistico hominum remoto vultu nō impediatis quominus singulorum in lucem cōspiciendę prodeant figuræ. Respice Mœri. M O E R I S. Nil adest noui. CIRCE. tertiam igitur adiurationem aggrauabo.

Iterū ad te manus tendo meas, ô sol. En tibi tota adsisto. Explica rogo teleones tuos, tuos lynces, capros, cynocephalos, laros, vitulos, serpentes, elephantēs & cætera animalium istorū ad te pertinentium genera. Alciones, hirūdices, coturnices, coruos, cornices, capellas, cicadas, & scarabeos, cæteraque tui generis volitantia. Testudinem, pholim, tunnum, raiam, cethe, cæteraque id genus tua. Qui vbius, Alexicacus, phanes, horus, Apollo diei, Dionysius noctis, & diespiter diceris. Cuius virtutem aurum, hiacinthus, rubinus, & carbunculus mihi vicariam subministrant. In medio regiminis planetarum reuerendè, cursum præmonstrans & cōmonstrans omnium: educens, producens, & maturans vniuersa, regnantium, & consiliariorum domine, fulgentibus radiis celeberrime. Si tu princeps

mundi, oculus cæli, speculum naturæ, architectura animæ mundi, & sigillus alti architectoris. Te quoque lunam appello. En & adsis tibi. Profer (rogo te) tuos mergulos, grues, buteones, cyconias, graculos, anates, anseres, cæterasque volucres aquaticas. Lumacas, ligurinos, palmipedes, salpas, araneas, ictices, iuersas, lacertas, tuaque generis istius vniuersa: Rubetam, ranam, cancros, limacas, ossolas, tuaque cætera natantium. Te appello: quam Hecaten, Latonam, Dianam, Phæben, Lucinã, triuiam, Tergeminã, Deãque triformẽ dicimus. Si agilis, omniuaga, pulcherrima, clara, cãdida, casta, innupta, verecunda, pia, misericors, & intemerata. Iaculatrix, honesta, animosa venatrix, regina cæli, manium gubernatrix, dea noctis, rectorix elementorũ, terrę nutritrix, animantium lactatrix, maris domina, roris mater, aëris nutritrix, custos nemorum, sylvarum dominatrix, tartari domitrix, laruarum potentissima insectatrix, consors Apolliais. Adsis Menala, Euxina, Pisæa, Latona, Auentina.

En & tibi Saturne senex erigor. Affer (rogo potentiam tuam) tuos asinos, bubulos, camelos, ceruos, talpas, lepores, mures, fues, basiliscos, feles, simias, hienas, siluros, mures, bufones, origes, cæterasque tui generis terrestria. Vespertiliones, noctuas, gallinas, muscas, brucos, locustas, cuculos, aliãque tui generis aues. Anguillã, polypũ, sepiam, spongiã,

& reliqua tui generis aquea. Falcipotens, grædæue, mature, lente, tarde, verende, falcate, tristis, sapiens iudiciose, profunde, penetrator, rimator, scrutator, cogitabundè, & contemplator. Ætatū dominator, agrorum cultor, falcis inuentor, temporum gubernaculorum moderator, currentis minister æternitatis, emensorum metitor spaciorum, duratione intransibilem equans sempiternitatem, Deorum parentis pater, adportans, & asportans vniuersa sub voraci tempore, orditor eorum quæ fiunt, seruator eorum quæ durāt, & absumptoreorum quæ intereunt. A quo draconibus tractū toties sum mutuata currum. Qui Iouem igneo æthereoque cælo, Iunonem aeri, Neptunum mari, & Plutonem inferno deos genuisti. Adsis pater ætatis aureæ. Leucadie, Cretensis, Itale, Latie, Auentine.

Ad tuum quoque tribunal cōuertor ò Iuppiter, ede (exoro te) tuas aquilas, percnopteros, pygargos, perdices, pellicanos, ciconias, anthos, iliades, turdos, apes, ceterasque tui generis aues. Elefantos, subulones, ceruos, satherios, boues, cameleōtes, aliæque generis istius animatia. Delphinos, filuras, mugiles, glaucos & alia quæ tibi degūt in vndis. Fulminator, inuictissimè, iudex, prætorie, magistralis, dux, princeps, rex, imperator, & monarcha. Opulente, xenie, hospitalis, verax, & religiose. Hilaris, liberalis, pie, regalis, magnifice, misericors, & iustificator. Deorum

fortunatissime. Vniuersam de fato felicitatē contrahens, veritatis amator, promotor potentatum, seruator maiestatis, fons vniuersæ lætitiæ. Stator optime, legislator populorū, conciliator deorum. Qui diuum omniū pater appellaris. Cuius incessu geminus mundi cardo contremiscit. Adsis Olimpice, Dodonæ, Pæanomphe, Idæ, phrigie. Tarpeie, Lybice, Pysæ, Gnidie, Molosse, Aufonie, Elysie, Latialis.

Te quoque Mauortem aduoco, ne dedigneris tuos hic promere scorpiones, serpētes, aspides, vyperas, hircos, hædos, pardos, canes, cynocephalos, apros, pantheras, lupos, onagros, equos, hyppelaphos, vulpes, tuasque cæteras bestias atque feras. Accipitres, falcones, sabbuteones, strutiones, gryphos, percas, miluos, alias rapaces volucres & vespas. Fucam draconē, crocodilū, chroneum, torpedinem, narum, & alia quę tibi degūt in aquis. Graduum, bellicosum, masculinū, acutum, terribilem, collilatum, villosum, minacem, indomitum, truculentum, belliparētem, cruentum, infaustum, impavidum, fremētem, ambiguum, trucis aspectus deū, latis incedentem passibus, robustū, horrificū, ferreum, armisonum, furentem, efferum, horridum, crudum, homicidam, rabidum, turbidum, infestum, rapacem, atque funestum. Ardentibus oculis terribilem, ignem è naribus efflantem, magnæ grauitatis ducem.

bus, truculentę factionis gloriosum principę,
 callidum cordis litigantium incensorem, euaginato gladio omnem tibi vim adaperire potentem, potentiarum & robustorum omnium inuictum dissipatorem, soliorum irrefragabilem euersorem, cui obsistenti resistit nemo, quem metus & discordia antecedunt, cui furor iraque ministrant, & quem mors sequitur, maxime omnium formidanda. Adsis Scythonie, threicie, Bistonie, Strimonie, Odrysie, Melyte, Getice. Quirine.

Adsis & tu dea tertij cęli Venus, quam & Esperum, Bosphorũ, & luciferũ dicimus. Oro te, prome tuas columbas, turtures, pauones, ficedulas, galgulos, passeres, pelecane, harpas, pifces, olores, cygnos, palumbos, sturnos, chenalopices, & non nominatas aues tuas. Lepores, hinnulos, equas, formicas, fringillas, cęteraque specierum istarum animantia. rho cę, rutiellam, sagum, vitulum & vndicola tibi natantia. Venus alma, formosa, pulcherri-
 ma, amica, beneuola, gratiosa dulcis, amena, candida, siderea, dionea, olens, iocosa, aphrogenia, fœcunda, gratiosa, larga, benefica, placida, deliciosa, ingeniosa, ignita, conciliatrix maxima, susceprix optima, amorum domina, harmoniarum ministra, musicalium dictatrix, blanditiarum pręposita, saltationum moderatrix, ornamentorum effectrix, vniuersorum compago, rerum vinculum. Tu ex tota primi deorum parentis Cęlij propagatiua

virtute exorta, tu continuam animantibus
 successionem præbēs, tu voluptatum & gau-
 diorum omnium vniuersalis propagatrix, tu
 inaccessorū arduorūque omnium penetra-
 trix, tu potens deorum omnium triumphat-
 rix. Adsis dea Paphia, Cypria, Ericina, Caly-
 donia, Samia, Idalis, Gnidia, Cytheræa, Ca-
 pitolina.

Ad me conuertere Mercuri, qui & Hermes,
 & Stilbon, filius Maię, & Athlantis nepos ge-
 nerofus diceris. Coge, me rogante tuas vpu-
 pas, apes, lusciniās, meropes, orchilos, mo-
 nedulas, ardeolas, penelopes, philomelas &
 alias auēs tuas. Item paros, pantheras, ligu-
 rinos, herinaceos, mustelas, mulas, & eius ge-
 neris alia. Trochilum, squatinā, cancellum,
 murenā, pastinacam cum cæteris eiusdem
 speciei. Mercuri caducifer, galerate, pinniger
 alipes, iuuenis, pulcherrimè, virtuose, stre-
 nue, impiger, agilis, volucer, diligens, con-
 uertibilis, sapiens, scriba, pictor, cantor, va-
 tes, inuentiue, disputator, numerator, geo-
 metra, astronomè, diuine. Reconditorum
 penetrator, occultorum elucidator, enigma-
 tum enodator, deorum interpres, nuncie fa-
 cundissime, ratiocinator maxime, notarie so-
 lis, superum, & infernorum conciliator, vtro-
 que sexu fœcundissime, mas maribus, fœmi-
 na fœminis, arbiter numinum, inuentor cy-
 tharæ, artibus omnibus sufficientissime. Adsis
 Arcas, regæ, Memphitice, Ægyptie, Atheniē-
 sis, Palladie, Olimpice.

Adeste simul omnes septem mundi principes, & in Circem vestram intendite, vt vestra mutuatapotentia (quam in vicariis vestris herbarum succis, & ignium fumis, & lapidum appensionibus insinuo) administratores figurarum valeam adstringere, vt vel coacti faciant alius generis viuentium species latentes (ementitahominis recedente figura) ex occultis in apertam prodire lucem.

Iterum ergo atque iterum coniuro vos, atque confirmo, vastatores iniqui, impudentissimi, impij, pertinaces, non me fugietis. Recedant, recedant vel inuitis nobis humani vultus à bestiis. Potenter vobis impero in conspectu solis istius, per Iouem altitonantem, & per deos omnes qui segnitiem & tergiuersionem vestram vlciscentur. Creditis ista deos non curare? En literæ deorum sacræ: quas in hac lamina ostendo. En quos in aerem explico characteres. En vestigium magni sigilli. Mœri, explica membranam in qua sunt potentissimæ notæ, quarum mortales omnes latent misteria. Hæc sunt quibus ipsas credimus nos posse mutare nature leges: cur non per ipsas licebit easdem impiè prophanatas instaurare? Adde ignibus thura, fumigiorumque cæteras species, hæcque dum ipsa submurmurauero, respice de fenestra quid se turba fiat:

M O E R I S. Mirabile visu Circe, mirabile, de tot quos vidimus hominibus, tres

quatuorue tantum, qui trepidi ad tuta confugiunt remanere. ceteros omnes quorum alij in proximas se recipiunt cauernas, alij in arborum ramos aduolant, alij se dedant in proximum mare precipites, alij domestici magis ad nostras fores adproperant: in diuersi generis animantia video transformatos. CIR. Imò proprias explicauere formas. Futurū est vt inculper Mœri. beneficam Circen maleficam imprudentes homines appellabunt. Ij qui adhuc perstant veri sunt homines: illos nec vult, neque potest cātus noster attigisse. MOER. Terrore concutior mea diua & regina, quoniam visu terribiles nobis bestiaē comminantur.

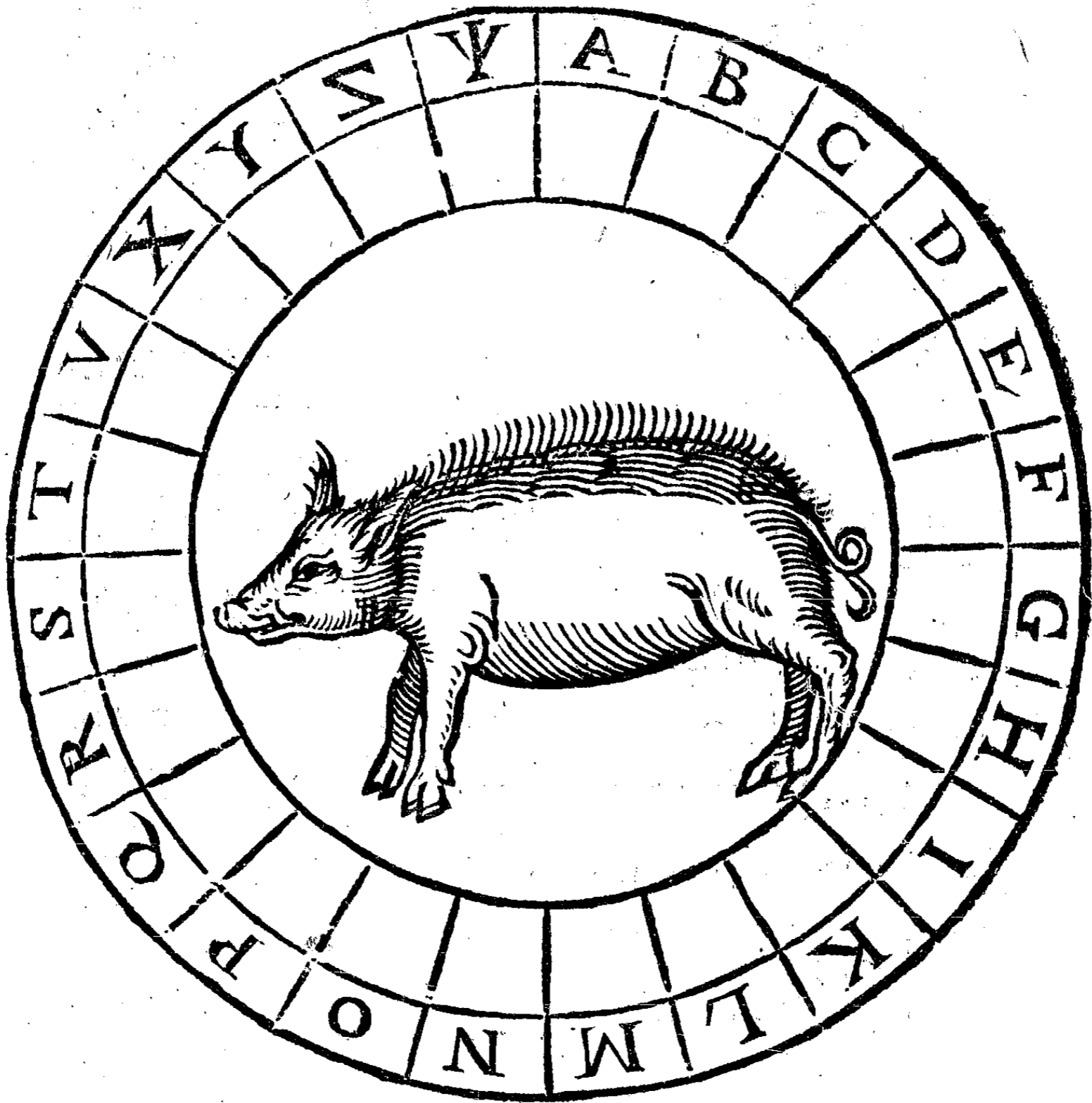
CIR. Paulo ante formidabas? MOE. Minimè quidem. CIRCE. Nunc igitur minor tibi datur timoris occasio. MOE. Cur id? CIR. Nō enim differunt hæc quæ modo vides bruta & bestias (vt & ipsa nosti) ab iis quos paulo ante videbas homines, præterquam quod apertos nunc habent vngues, dentes, aculeos, & cornua quæ latebant. Imò & hoc te non ignorare volo, quod cū illo careant organo, quod est ad ipsa animorum intima ledenda efficacissimum: longe minus nocua, atque formidanda sunt effecta. MOERIS. Quid ipsum? CIRCE. Lingua. MOERIS. Dij me ament quid fecerint magis timeo quā quid dixerint.

CIRCE. Minus ideo sapis. At & hoc indicabo tibi quod & nūc pro eo in quo versaris formidinis genere minus debeas esse sollicita.

ipsi enim, quorum alios cornutos, alios aculeatos, alios ita dentatos, alios letiferè vnguitos aspicias: erant omnes atque singuli cornu simul & aculeo, & dente, & vngue terribiles. Iam diuersa atque singularia quibus scueri, & alios ledere possint arma nacti sunt, cùm prius haberèt omnia. **MOERIS**, Quonã pacto id mihi suadebis? **CIRCE**, nescis eũ qui manu armatur magis omnibus armari? nescis manum omnibus carere armis: vt omnibus præpotens esse possit armis? ignoras ipsam sibi & aculeos, venena, & cornua, & dentes adaptantè, à nullis sibi timere bestiarum insultibus, & eo tantum instrumento animantibus omnibus quæ videntur imperare consueuisse? Temerè igitur & imprudenter es facta timidior. Omnem igitur formidinem pelle ex animo, omnem abigas ambiguitatem, & mecum in ipsorum examen pergit. **MOERIS**, non possum non timere præsentia, aptata, atque conuersa contra nos inermes atque debiles cornua, cæteraque quæ video mortis instrumenta.

CIRCE Tutò propera, facili carmine superabimus omnia. **MOERIS**, Id si dea potens polliceris, nihil hesitans pergo.

CIRCE, Principio isthac domestica vestigemus animalia. En proximos nobis porcos qui fugam versus tecta arripuere, facillimè omnium istos sub humano cortice cognouisses. **MOERIS**, Facillimè quidem.

CIRCE. Porcus enim est animal A, avarum. B, barbarum. C, cœnosum. D, durum. E, erroneum. F, fœtidum. G, gulosum. H, hebes. K, Kapitofum. L, Libidinosum. M, molestum. N, nequitiosum. O, ociosum. P, pertinax. Q, quærulum. R, rusticum. S, stultum. T, turgidum. V, vile. X, lunaticum. Y, auriculatum. Z, mutabile, Ψ, non bonum nisi mortuum.

M O E R I S. Cum elementarium porcinum institueres Circe, vnum de mage necessariis elementum prætermisisti. C I R C E. Non illud inconsultè factum, quia ipsum est tum in aliis omnibus elementis implicitum, tum & ipsorum elementum videtur elementorum. In vno ergo adferantur omnia, sicut in omnibus allatum est vnum. A ingratum. B immundum. C inconsultum. D infidum, E inconstans. F impaciens. G indiscretum. H inciuile. I impudens. K impetuosum. L incautum. M infaustum. N ineptum. O iniquum. P inhumanum. Q immite. R inuerecundum. S inquietum. T insanum. V intemperatum. X ignobile. Y incultum. Z inhospitale. Ψ immemor.

M O E R I S. Et ego per numeros ex naturalibus ipsum considerabo. j. Paruos habens oculos, hosque non nisi gulæ inseruientes. ij. acutas habet aures. iij. per amplas fauces. iiij. immunditias ad omnes nares adpositas. v. læsius dentes. vj. augustum, angustum volo dicere frontem. vij. cerebrum pinguiusculum. viij. caudam semper mobilem, semper adnodantem, nunquam verò nodantem, quasi semper negociantem, & nunquam proficientem. ix. vêtrem habet vnum & ampliorem. x. dentes nunquam amittit. xi. intra eius ossa nihil aut modicum reperies medullæ. xii. quadrupedum omnium difficile pilum mutat, aut amittit. x iij. habet

pediculorum genus familiare. xiiij. propriam habet ad coitum vocem. xv. fœmina eius ipso mare est vocalior. xxj. acerrimè sæuit tempore coitus. xvij. fœcundissimum multorum animalium. xviiij. non est in vno cibo constans. xix. facile in omnibus cibi generibus assuescit. xx. pabuli mutatione, & varietate maximè gaudet. xxj. illius qui glandibus est pastus caro, magis, meliùsque sapit. xxij. in urbanum & sylvestre genus diuiditur. xxiiij. ibi deliciosius degit vbi lutum repperit. xxiiiij. brutale omnino. Totigitur indicia sui cùm porcus habeat, quis ipsum facilè (quantumcumque sub homine lateat) non cognoscet? Si tibi videtur domina, cætera vnico, magis que ad commo dato signo persequamur: præstare enim videtur leuius multa tangere, quàm duo comprehendere, vel vnum. CIRCE. Ita faciendum.

QVÆSTIO PRIMA.

MOERIS. De pluribus quæ video canum generibus, cæteris omissis vt hac quæ mordax est & propriè Cynica, quæ non minus est ipso porco illustris: quomodo istud ignauum canum genus sub humana figura potuissem agnoscere? CIRCE. Ipsum est genus illud barbarorum, quod quidquid non intelligit damnat atque carpit: vt modo ignaui & ipsa figura noti canes allatrant in ignotos omnes

etiam beneficos, in perditos etiam atque sceleratissimos notos mitiores.

QVÆSTIO II.

MOERIS. Asinos modo prætermittam: de ipsis n. alias grauius, atque maturius considerabitur. Hos asinorum filios putà mulos, qua nota dinoscere potuissem? CIRCE. Ij sunt qui vt philosophi haberentur & eloquentes: nec philosophi nec eloquentes erāt. vt poëtam iactantes & oratorem: neutrum essent. vt sub titulo legistarum atque scholasticorum: nec tales haberentur neque tales. vt grāmatici & disceptatores: in vtroque deficerent munere. vt mercatores & nobiles: secretius ignobilitatis genus incurrerent. vt togati & armigeri: bello essent & literis inepti. vt aulici & religiosi: etheroclitii generis se præstarent animal. vt pulchri & terribiles: neque fœminam ederent neque virum. veluti modo ex equa matre & asino patre, non sunt equi nec asini: & ruditum cum hinnitusu mixtum habent.

QVÆSTIO III.

MOERIS. Hyrcos quid mihi significasset?
CIRCE. Vel odor hyrcinus, vel quod quādiu viuunt, tamdiu coeunt. vel hoc quod gestiunt cum socium cum sua fœmina coeuntem vide-

tem viderint, tunc præ gaudio criffant, & exultant vt arietes.

QVÆSTIO III.

MOERIS. Quomodo potuiffem fimias obferuare? **CIRCE.** Vel ab ipfo nalo, vel ex hoc quod cum optima quæque affectarent, vt vel optimam poëfiam, vel fophiam, vel oratione, vel hystoriam: infalliciffimè tamen in omnibus fe gerebant. Ex hoc inquam quòd tendentes ad optimum inciderint in peffimum. vt nunc vides, quòd cum hominem animalium pulcherrimum imitentur, hoc ipfo fiunt maximè omnium deformes. **MOERIS.** Non obftante quod fimius fimio pulcher.

QVÆSTIO V.

MOERIS. Quomodo distinxiffem ab isto genus illud aliud fimiarum? **CIRCE.** Illi inferiis grauibúſque rebus inutiles, magnatibus adulando, & hystriionando, & parasitos agendo placebant: vt modo cum non valeant cum afinis ferre onera, cum equis militare, arare cum bobus, cum porcis mortui pascere: fic tantum vſuueniunt vt rifum faciant.

QVÆSTIO VI.

MOERIS. Est & tertium simiarum genus sepositum, respice ad ripas fluuii, quid illud indicabat? **CIRCE.** Erat videre barbarum parētum genus, inurbanos, inciuiles, & malè natos educans filios, dum immodico & irrationali affectu moribus illorum indulgerent: vt modo vides in propria forma catulos suos strictius amplexando necare.

QVÆSTIO VII.

MOERIS. Qua nota camelos aspexisses? **CIRCE.** Dicam. Cùm sub eo quod hominis est latitarent, puris rebus minimè delectabatur, sed cuncta ad morem suum conspurcata probabant: de quorum genere sunt qui sapiētum monumenta puerilibus & fordidis infecta adiectionibus suscipere malunt, aut suscipi: vt modo totum camelum preferentes potu minime gaudent, nisi cùm pedum conculcatione turbata fuerit aqua.

QVÆSTIO VIII.

MOERIS. Isti proximū genus & capite persimile nō cognosco. hæret enim cameli capiti ceruix equina, maculisque intincto dorso tigrim refert, & pedibus bouem.

CIRCE. Cameleopardales ipsos appellant,

quos inde percipere potuisses, quia ritu quodam erāt deorum cultores, voce carnifices, vita diuerso vitiorum genere immundi, scripturæ monumentis bubulci.

QVÆSTIO IX.

MOERIS. Qui erant hienæ gestus?

CIRCE. Blandiebantur obsequio, vt in perniciem traherent: vt modo humanam sciunt referre vocem, & homines proprio quod audierint nomine aduocare, quos discerpant.

QVÆSTIO X.

MOERIS. Videtur adstare & aliud hienæ genus. CIRCE. Ipsum idem sub actionibus diuersis agnouisses. vides quemadmodū adcurrant ad hominis excrementa, quæ si altius essent (vt nequeant attingere) suspensa: porrectu corporis lassę interirent. Iisdem cum homines referrent, fœdissima quæque habebantur dulcissima, & de optimis ipsum pessimum consulebatur accipere. Sicut in saccis quibus vina colantur apparet: ipsi enim vina effundentes, solas sibi retinent feces.

QVÆSTIO XI.

MOERIS. Ceruorum genus istud tam celebriter cornutum? CIRCE. Isti sub quorūdam principum tegumento latebant, quibus si quid placebat, id procul percipiebāt: si quid minus arrisisset quam tumuis clamasses non intelligebant. vt modo si arrigant aures, acutissimo pollent auditu: si demittant surdissimi sunt.

QVÆSTIO XII.

MOERIS. Quid nos in elephantum profectum adduxisset? **CIRCE.** Hoc quod nares habebant pro manu, vel quod carentes manibus, utebantur naribus: nihil enim ipsi cum facere nescirent: in aliorum factis iudicandis tantummodo occupabantur.

QVÆSTIO XIII.

MOERIS. Quis viscos istos olfecisset? **CIRCE.** Quicumque expertus esset illorum naturam contumacem, barbaram, atque ferã: quos pariendo, fouendo, nutriendo, & lambendo promouerit. Hoc enim animal quantumuis lingua aliisque oris lenimentis ex infurato rudique partu formetur: ferum tamen adolefcit, durum, & alpestre.

QVÆSTIO XIII.

MOERIS. Quis leones cognouisset? **CIRCE.** Qui considerasset quod cum principes essent, à viribus infimorum conuitiis illis erat metuendum. veluti nunc natura ipsa coguntur cristam, vocẽque galli formidare. **MOERIS.** Nunquid propterea in feras sunt mutati? **CIRCE.** Minime, sed erant ipso addito furore leones.

QVÆSTIO XV.

M O E R I S. Cetera illa maiora alias confide-
randa relinquo. Quam nota iſtricem mihi po-
tuiſſes indicare? **C I R C E.** Nonne vides ip-
ſum aristas ſpinasque ſuas non niſi prouoca-
tum, accitum, inſtigatum, & compulſum ia-
culari? **M O E R I S.** Intelligo.

QVÆSTIO XVI.

M O E R I S. Echinos facile cognouiſſem, quia
vt modo ſpinas, ſpinis circumquaque conte-
cti ingrediuntur: ſic olim in omnibus negotiis
acerbitatem ſeruabant, cum animam intus
aſperum retinerent. - **C I R C E.** Verè quidem.

QVÆSTIO XVII.

M O E R I S. Vnde pro teſtudinibus illos di-
uiſiſſem. & quale teſtudinum genus (omniſ-
ſis aliis) eſt iſtud? **C I R C E.** Hi exiterant ma-
gnifica expectatione allecti ad aulas principū,
quarum deliciis delectari poterant, aduſque
vt eis poſtea liberè in ſuum ſe ocium at-
que quietè recipere non dicuerit: veluti nunc
humano depoſito velamine, & ſuo apparètes
cortice contectæ, cum meridiani ſolis oble-
ctatè calore, totum illi excaſtaciendū dorſum
expoſuerint, adeo potètia ſolis ipſarū corticè

exsiccauit, vt eodem quasi supernatate sube-
re repressæ: nequeant ad tutiores, interiorés-
que recessus adnatare, vnde & nullo negotio
iam possunt à venatoribus captari. Hoc te-
studinum genus Indicum appellant.

QVÆSTIO XVIII.

MOERIS. Quid ais de cancris istis quos
pinnoteras appellant? **CIRCE.** Nonne vides
quemadmodum sub inanibus se condunt cõ-
charum testis: minores sub minoribus, sub
capacioribus autem maiores? Iam videre lice-
bat multos qui cum per sese nihil valerent:
propria diffusi sufficientia, maiorum domino-
rumque suorum titulis tuebantur.

QVÆSTIO XIX.

MOERIS. Vidisses crocodilos? **CIR.** Cõtra
plaudentes ferocibant, concedebant autem
contemnentibus & obstantibus: vt modò ter-
ribiles extant in fugaces, fugaces in terribiles.

QVÆSTIO XX.

MOERIS. Aspides quoque? **CIRCE.** Hi in
parentes, magistros, & beneficos: contume-
liosi, ingrati, homicidæ: vt modò filij, matres
morsibus enecant.

QVÆSTIO XXI.

MOERIS. Quomodo illuxissent isti pro chameleōtibz? **CIRCE.** Vel quia adultores & imitatores omnium præter quàm eorum quæ honesta & clara videntur: sicut nūc præter rubrum, atque candidum, colores omnes imitantur. Vel quia aura popularis eos alebat nec quippiam aliud ab humana laude & gloria aucupabatur. Aspice illos ore semper hiātes, utque alio quàm aëre non pascantur. Vel quia intra maximum quem habent atque capacissimum pulmonem nil possident: veluti iam præter ventosam iactantiam nil potuissent animorum notam in ipsis contēplari.

QVÆSTIO XXII.

MOERIS. Vno die verbo, quis aspectu homines, conuicisset esse aquaticos istos?

CIRCE. Dicā. Qui illos malorum turpiūque libenter auditores & imitatores considerasset: ita. n. Sycias cōmperisset, quæ modo id quod in corpore pessimum est, & insuaue potenter attrahunt. Illos Polypos cognouissent, si vidissent quomodo diuersorū se moribus ad commodando, & animalium diuersi generis (vt aucupes facere consueuere) fingēdo voces: rem domesticā nouerant simulando augere, quemadmodum modo coloris mutatione venantur.

QVÆSTIO XXIII.

M O E R I S. Dimissis istorum speciebus aliis, alias considerandis: leuemus oculos Circe ad aues istas quæ ad proximam Syluam & eminentias aduolare. Quierant hyrundines quæ in ipsis nidulantur tectis. Suo satis vultu ipsas eos figurare fertur qui vultum suum serenâte fortuna amicis aderant: qua sæuiente & inconstantem obnubilante faciem, terga dabât: vt modo veris tempore nobis adsunt, hyeme verò urgente recedunt. **C I R C E.** Bene. Sed & in hoc cognosci poterant, cum sub hominis regimento simul cum veris conuersarentur hominibus, & humanas adirent patrias, atque domos, de abiectis paleis, & festucis eorum se ad commodantes: ipsis tamen non poterant assuescere: sicut & mures nequeunt cum hominibus conuenire, quantumuis sub eodem degant atque viuunt tecto.

QVÆSTIO XXIII.

M O E R I S. Pauones quoque facile cognouissem, videbam enim gloriosos altigrados, pennas colorésque suos amplantes, inflato pectore tumentes. **C I R C E.** Certe. Sed & eos intelligere pauones debuisses, qui nihil nisi laudati faciebant: vt modo cum quis eos laudauerit, se pennis explicatis faciunt perspicuos.

QVÆSTIO XXV.

MOERIS. Luscinias quoque non ignorassem. Erant quoddam loquacium hominum genus, qui multum dicebant vt multum sapere viderentur: quos quidem stultorum aliebat existimatio: Sapienibus eque atque stulti contéptibiles, quibus illud non latet quod dicitur. **VAS VACVVM MULTVM SONAT.** **CIRCE.** Optimè. Erat & quoddam garrulum poëtarum genus, quod inanibus modulationibus abundabat.

QVÆSTIO XXVI.

MOERIS. Quem refert avis pusilla quæ vocem bouis imitatur? **CIR.** Istos cognouisses cum vilia, atque pusilla subiecta: sufficientia, animo, & natura viles: vocem (de rebus magnis loquentes, & decernentes) magnificabant.

QVÆSTIO XXVII.

MOERIS. Coccices noui, cum alienas vxores suorum facerent filiorum matres: vt nunc videmus oua in alienis supponere nidis. **CIR.** Recte iudicasti.

QVÆSTIO XXVIII.

M O E R I S. Aquilam quam auem regiam appellant, contortis rapacibusque digitis factis ipsam se declarantem, quis non cognouisset? quis ipsam sub homine vociferantem non audisset? **C I R C E.** Certum est & aquilas multas sub quorundam potentum vultibus latere. Omnes aquilæ sunt potentes, atqui non omnes potentes, aquilæ. Neque enim Circen tuam ex hac parte aquilam dixeris, cum deam afferas, atque reginam. **M O E R I S.** Minimè quidem, sed quid esset iniuriæ? nonne & deorum pater iuppiter ipse sub aquila latuit? **C I R C E.** Recedis à proposito, iam de aquilis quæ sub homine latebant loquimur, non de hominibus atque diis qui solent sub aquilis & animantibus aliis latere.

QVÆSTIO XXIX.

M O E R I S. Auem illam quæ aquilam videtur oppugnare, non cognosco. **C I R C E.** Cybindum appellant. Aquila & Cybindus latebant sub specie principum, qui cum inter se confererent, à tertio inuadente subuerterebantur: vt modo adusque cohærent vnguibus & rostro se dilacerantes: vt ad inferiora terræ mutuo conflictu depressi, ab aliis corripiantur.

QVÆSTIO XXX.

M O E R I S. Dij optimi nunquam adeò magnam auim vidisse memini. **C I R C E.** Illa est strutiocamelus auim maxima, atque stolidissima: quæ cum frutice collum occultarit, latere se existimat. Tales sunt & phasiani, tales sunt & mugiles, in aquis. Ipsam aspicere potuisses cum homo ingenti corpore onustus, atque mole, minimum habens iudicij præsentabatur.

QVÆSTIO XXXI.

M O E R I S. Siquidem multis volatilium cõmunem esse constat rapacitatem & carnivoracitatem, quoniam Circe vultures (si vultures sunt quos video, ob ipsas enim quæ superuenere tenebras non bene possum eas quas ibi video nigras aues distinguere) signo seorsum ab aliis cognouissem? **C I R C E.** Ipsi sunt vultures. Ipsi iam imminentes diuitum captabant mortes, quas pluribus præcedentibus annis olfaciebant: vt modo ad cadauera aduolant, quæ ante triduum futura præsentiant. Sed nos famem futuram non præsensimus, & nimium volatilibus istis intentæ, tenebras in ipso extremo sentiuius crepusculo: quæ stellarum nobis reddito conspectu, nos ab istorum animalium intuitu distraxere. Tectum ergo cœnaturæ repetamus.

MOERIS. Crastinam ergo diem si lubet totam ad inspicienda reliqua destinemus.

CIRCE. Ita, si à magis vrgentibus non auertar.

QVÆSTIO XXXIII.

MOERIS. Sed diuersi generis noctilucas istas quæso domina Circe ne differas significare mihi, sub quibus latuisse possunt faciebus? CIRCE. Isti sunt docti, sapientes, & illustres: inter idiotas, asinos, & obscuros.

QVÆSTIO XXXIIII.

MOERIS. Qui erant hoc adeo venustum, affabile, humanum, conuersatile, & officiosum animalis genus: quod ante nos vrgente nocte ad perticas domesticas aduolauit? Gallos inquam istos quomodo cognouissem?

CIRCE. Gallus cum sit animal pulcherri-
mum, canorum, nobile, generosum, magna-
nimum, solare, imperiosum & penè diuinum:
seipso tamen abutitur, & ob id vnum melio-
ri exiit forma: quod cum simili atque cõ-
forte, pro vilibus & ociosis gallinis vt pluri-
mum in pugna commoritur, isque qui victor
euadit aliis oblectamen spectatoribus, cantu
se testatur superiorem. Istum vidisses in illis
latere, qui mutuis dissidiis mutuo se consue-
uerunt atterere, quique sua in suos facinora
cæteris ridiculi iactabant.

FINIS.

PHILOTHEI
IORDANI BRVNI
NOLANI DIALOGVS II.
applicatorius ad Artem
Memoriæ.

Interloquitur. ALBERICVS
BORISTA.

ALBERICVS.

MICE Borista, in le-
ctione Circei cantus,
eiusdemque fictorū suc-
cessuum, exigui quo uti
licet téporis triuisse par-
tem, non potest metede-
re. Ibi non modicam re-
rum conspicio varieta-
tem, ibi multos in ipso verborum cortice
sensus explicitos: intentiones quoque me-
dullitus implicitas, innumeras esse coniicio,
de quibus omnibus id quod seriosum est at-

que præcipuum, ignorare me fateor. B O R.
 Nec facile intelliges. A L B. De iis autem
 in quorum captum possem promoueri, vnum
 duntaxat est quod ardenti animo concupisco.
 B O R. Quidnam? A L B. vt eam ipsam quæ in
 dialogi facie est varietatem valeam (quate-
 nus per artem fieri posse audio) eodem quo
 parta fuit ordine, absque negocij arduitate
 memoriter fixam retinere. Ipsum enim & per
 laboris impatientiam labilemque (quæ à na-
 tura est) retinendi facultatem, alioqui me
 facere posse diffido. Audio te ex Iordani in-
 uentis haud istrionicam quandam, qualem
 iactant alij, ex considerationibus de vmbri-
 idearum expressam callere artem: quam mul-
 ti valde arduâ, proprioque studio inaccessibi-
 lem iudicant. Nonnulli ex iis qui doctiores
 vulgo videntur, ne ipsorum insufficientia
 delitescat, & cum suam pudeat eos fateri pau-
 pertatem, quod quippiam ex ipsis non perci-
 piant ad artem quam asserunt esse confusam
 referunt. B O R. Artem quidem inaccessibi-
 lem, sed sine schala concesserim facile. Diffi-
 cilem quoque fateor, sed non propterea ac-
 cusatione dignam: omnia quippe optima ve-
 limus nolimus, decreto deorum inarduis esse
 sita, non est quem lateat. Quod etiam docto-
 rum multi per se ipsos eam non intelligant,
 non est eorum ignorantia, nec artis confusio-
 ni tribuendum: nihilo enim minus absque
 istius artis intellectu doctissimi esse possunt.

quod enim ad ipsos attinet, illud est in causa, quod aliis in negotiis magis occupati, modica artis istius sententias legunt attentione. Non enim satis est quod membra intentionumque partes omnes intelligant: sed & insuper necessarium est eos dignari, ut circa eadem considerent & contemplantur, nec non intentiones alias ad alias referant, relatasque cum aliis ita conferant, ut quasi ex simplicibus intentionibus, terminorum conflent combinationes, & per se ipsos ea quæ in proposito inventionis iudicij & memoriæ deduci possunt deducant. Pro iis autem qui tantum subire laborem & ad tantam pertingere perfectionem minimè valentes, aliqualem praxim tantummodo captant: extat eius editio quædam, paucis quibusdam amicis communicata, iis qui in huius generis artium studio sunt versati, facilis ad intelligendum. ubi quid alienis addiderit inuentis, quidque totum adinuenerit ipse, per te facile poteris videre. A L B. Propitij sunt mihi dij: rem mihi desideratissimam videbor esse per te consecutus, si dictis facta respōdebunt. B O R. En exemplar aperio, sis attentus animo, & audita considera, & si quippiam non intellexeris, perquire. Habet libellus pro titulo suum proæmium. A L B. Lege.

INTENTIO AVTHORIS.

BORISTA.

INTENTIO nostra est, diuino annuente numine, artificiosam methodicamque prosequi viam: ad corrigendum defectum, roborandam infirmitatem, & subleuandam virtutem memoriae naturalis: quatenus quilibet (dummodo sit rationis compos, & mediocris particeps iudicii) proficere possit in ea, adeo vt nemo talibus existentibus conditionibus, ab adeptione istius artis excludatur. Quod quidem ars non habet a seip- sa, neque ex eorum qui praecesserunt industria, & quorum inuentionibus excitati: promoti sumus diu- turnam cogitationem ad addendum, tum eis quae fa- ciunt ad facilitatem negotii atque certitudinem: tum etiam ad breuitatem. Quandoquidem quae secundum viam aliorum requirebant diuurnam exercitationem, intensam attentionem, & quodammodo ab aliis stu- diis abdicationem, adeo vt feliciora ingenia tale stu- dium dedignaretur: iam per nos Altissimi gratia adeo facile & illustre & dignum negotium proponitur: vt nemo sanae mentis sit, qui nedum artem amare de- beat: verum quoque toto appulsu atque nervis, in eius studium incumbere. Quandoquidem ars ista ad- iuuat omnes alias, & ostendit viam, & patefacit aditum ad inuentiones alias plurimas. Siquidem ita fa- ciet, ad

ciet ad memoriam, vt etiam maximè conferat ad iudicium. Sed quid in laude, & momento huius artis detineor? Successus rem ipsam comprobat. Vnum tantummodo est difficile, vt aliquis hæc ipsa per se ipsum possit intelligere. A docente omnes intelligent. Quod quidē nō euenit ex eo, quia nos difficultati studeamus: sed à nouitate rei & celebritate terminorum. Hortatur autem Plato in Euthidemo vt res celeberrimæ atque archana habeantur à philosophis apud se & paucis, atque dignis communicentur. Aqua enim inquit ille vilissimo pretio emitur, cum tamen omnium rerum sit pretiosissima. Idem nos amicis nostris facimus, atque intensius: maiori etenim occasione ducimur quàm Plato in eo proposito duceretur. Idem omnibus iis, in quorum manus ista deuenierint consulimus: ne abutantur gratia & dono eisdem elargito. Et considerent quod figuratum est in Prometheo qui cum deorum ignem hominibus exhibuisset, ipsorum incurrit indignationem. Cetera quæ in promiis & ampullatis exordiis solent proponi, prætermittimus: Sufficit enim necessaria adducere & ea quæ ad præsentis intentionis complementum faciunt.

DIVISIO LIBRI.

A B E T præfens negotium vt diui-
 datur in Theoriam & Praxim, vt-
 pote in rationem artis, & princi-
 piorum ipsius : Et præcepta illa
 à quibus maximè proximèque operatio pro-
 ficiscitur.

Theoria habet tres partes, Aliam quæ est de
 modo inquirendæ artis in gubernanda phan-
 tasia & cogitatiua, quæ sunt portæ memoriæ:
 Aliam quæ est de ratione subiectorum seu lo-
 corum. Aliam quæ est de ratione adiectorum
 seu imaginum.

Praxis verò habet duas partes, Alteram quæ
 respicit memoriam rerum: Alteram quæ res-
 picit memoriam verborum.

DE THEORIA PRÆSENTIS
 ARTIS
 PRIMA PARS THEORIÆ.

CAP. I.

Modus & ratio gubernandorum sensuum internorū
 ad instruendam & construendam memoriam.
 § I. Ordo potentiarum & organorum.

ARTIS famosum est, atque concessum: quatuor esse cellulas, pro quatuor sensibus internis. quarum Prima, sensus communis appellatur, situata in anteriori parte cerebri. Secunda, vsque ad cerebri medietatem, phantasiae domicilium nuncupatur. Tertia illam contingens cogitativae domus dicitur. Quarta vero memorativae. Hoc modicum est ut ad praesentem spectat considerationem: praeterquam ea de causa, ut habeamus ordinem operationum istarum potentiarum, ad perficiendam memoriae operationem.

§ II. *Ordo operationum siue actuum.*

Ordinantur igitur ita operationes istae, ut per aliam, ad aliam progredi non valeamus, vsque ad ultimum memoriae cubile: nisi successivè incederes ab una in aliam, eodem ordine quo per sua organa, & domicilia à matre natura fuerunt institutae, & ordinatae secundum situm. Imaginentur enim ut quatuor camerae, seu cubilia non quidem seposita, sed ut altero intra alterum collocato, ita ut in quartum pateat ingressus per tertium: in tertium per secundum, in secundum per primum. dico in proposito ut nihil ingredatur memoriam, nisi per atrium cogitativae: nihil cogitativam, nisi per atrium phantasiae: nihil phantasiã, nisi per atrium sensus communis.

Comparatio § III.

„ Habenda ergo ratio est in arte ista eadem
 „ cum ea quam naturam ipsam habere perspi-
 „ cimus: vt videlicet ars ipsa & imitetur, & se-
 „ quatur, emuletur, & adiuuet naturam. Idque
 „ ipsum præstet in duobus. Tum videlicet in eo
 „ quod faciat res memorabiles. Tum etiam in
 „ eo quod easdem ordinatè memorabiles red-
 „ dat, atque promptas. Primum efficitur bene-
 „ ficio imaginatiuæ: secundum beneficio phanta-
 „ siæ. Imaginatiua enim perficit imagines cum
 „ rationibus suis, phantasia vero præsertim at-
 „ que proprie loca atque sedes imaginum.

CAP. II.

*De modo inquirenda artis, in guber-
 nanda phantasia.*

„ ogitatiua igitur formatur (vt natu-
 „ rales volunt) per species non sensa-
 „ tas, quæ à speciebus sensatis educū-
 „ tur. Est ianua, & introitus, & clauis
 „ vnica cubilis memoriæ. Vnde eorum tantum-
 „ modo meminimus, quorum impulsu cogita-
 „ tio sollicitata fuerat (dico cogitationē vniuer-
 „ saliter dictam in genere ratiocinantum: hæc
 „ enim facultas in brutis æstimatiua dicitur ab
 „ ipsis qui sollēnius philosophantur) per amo-
 „ rem, odium, metum, spem, tristitiam, lætitiā,
 „ abhominatiōem, delectatiōem, & species
 „ aliarum affectionum animalia, quibus qui-

dem memoria redditur habilis ad receptionē
specierum sensibilium : & species sensibiles
aptissimè actu ab eadem recipiuntur.

Ecce quomodo species redduntur memo-
rabiles & formabiles. Iuxta quam facultatem
solam tantummodo hoc nobis feliciter suc-
cedit: vt ea quę vidimus nos vidisse recorde-
mur cūm occurrerint. Alterum necessariū est
pro vsu doctrinæ, vt ordinate & ad libitum
eorundem recordemur. Et ideo sicut in scrip-
tura extrinseca atque pictura quę seruiunt
oculis extrinsecis duo requiruntur: ratio vi-
delicet formę atque figurę characterum &
imaginum, & materia atque subiectū in quo
formę illę & imagines possint subsistere, ma-
nere & perdurare. Ita etiam in scriptura in-
trinseca atque pictura, quę seruiunt oculis
intrinsecis, duo sunt necessaria. Alterum quod
habeat rationem figurarum, imaginum & li-
terarum: alterum quod habeat rationem libri
paginę, lapidis, atque parietis, vnde pendet ra-
tio proximè dicendorum.

SECUNDA PARS THEORIAE
CAP. I.

*De his quæ faciunt ad Theoriam subie-
ctorum & formarum.*

” **Q** Portet igitur pro basi & fundamē-
” to istius, primo quasi paginam ap-
” parare: deinde rationem adscriben-
” dorum caracterum, & apponen-
” darum imaginum adferre & insinuare modo
” quo alia ad alia referantur. Facile subinde erit
” modiocribus considerationibus & conceptis,
” prodire ad operationem.

§. I.

De subiectis: & primo quid sit subiectum.

” Subiectorum ergo ratio, primo considerā-
” da occurrit, ante quā promoueamur ad insi-
” nuanda ea quæ illis adueniunt. Subiectum er-
” go in proposito non sumitur secundum intē-
” tionem logicam, vel phisicam: sed secundum
” intentionem conuenientem quæ technica
” appellatur, vtpote secundum intentionem ar-
” tificialem: & est subiectum, non formalium
” prædicationū, quod distinguitur contra præ-
” dicatum. Non formæ substantialis, quod ile-
” dicitur, quod est materia prima. Non forma-
” rum accidentalium, quod est compositū phy-
” sicum. Non formarum artificialium inheren-
” tium naturalibus corporibus. Sed est subiectū

formarum phantasiabilium, apponibilium, & remobilium, vagantium, & discurrentium ad libitum operantis fantasie, & cogitativæ. Ex quo desumitur ratio seu definitio subiecti pertinentis ad hanc artem in sua generalitate: quod distinguitur in suas species, pacto quod sequitur.

§ II.

De Subiecto quod est presentis intentionis.

Subiectum vero istud (utpote quod est aptum natum ad recipiendas formas memorabiles ut memorandæ sunt) pro commodo esse potest vel compositum naturale, vel semimathematicum, vel verbale positivum. Ipsum vero naturale. Vel potest esse communissimum, extentum iuxta latitudinem ambitus univ ersi, Vel communius iuxta latitudinẽ Geographiæ, Vel commune iuxta latitudinem alicuius continentis, Vel proprium iuxta latitudinem politicam, Vel proprius iuxta latitudinem domesticam seu œconomicã, Vel propriissimum iuxta multitudinem atque numerum partium domus, & particularum eiusdem.

Tot existentibus subiecti speciebus: ipsæ quæ sunt infra latitudines proprietatis: maxime sunt ad usum presentem accommodatæ, licet etiam hæ quæ sunt infra latitudinem communitatis usu venire valeant. Porro praxis illarum, vna cum praxi subiectorum semimathematicorum currere potest. De quibus

33 fortasse in regulis practicis aliquid commo-
 33 strabimus. Nunc autem consequens est in me-
 33 dium afferre conditiones subiectorum per
 33 ordinem.

CAP. II.

De conditionibus subiectorum.

§ I.

33 biecta ergo sensibilia atque ma-
 33 terialia, iudicio omnium qui de hac
 33 arte hactenus bene dixerunt: primo
 33 quò ad substantiam ita sunt eligenda, vt sint
 33 ad oculum sensibilia: quorum alia sunt natu-
 33 ralia vt lapides, arbores & similia. Alia sunt
 33 artificiosa, vt aulæ, columnæ, anguli, statuæ &
 33 similia. Alia sunt vtroque modo sese haben-
 33 tia, vt quæ partim natura, partim arte constât.

§ II.

33 Quò ad quantitatem eorum continuam,
 33 subiecta propria debent esse non admodum
 33 magna, ne quasi visum obtundant & disper-
 33 dant, nec admodum parua, ne quasi visum fu-
 33 giant: sed mediocria ad hominis magnitudinẽ
 33 talem, quæ sit iuxta altitudinem eleuatorum
 33 & latitudinem extensorum brachiorum.

§ III.

33 Quò ad quantitatem discretam sint tot quot
 33 sunt præcipuæ species memorandę. Modica
 33 quidem atque pauca sufficiunt ad rerum &
 33 sententiarum memoriam: plurima verò ad
 33 memoriam verborum requiruntur,

Quod etiam ad copiam subiectorum atti-
net, quoniam aliquando non sufficere solent
ipsa quæ ex vna domo vel ædificio desumi &
eligi possunt : confugiendum est ad actum
proportionalem ei, quem scriptores ad ocu-
lum extrinsecum facere consueuerunt. Vbi
quippe eis pagina vna non sufficit ad integri
negotij expressionem, paginam paginæ adne-
ctunt atque consuunt : vt quod tabella non
exprimit, liber exprimat. Ita fermè nobis con-
sultur in præsentí operatione, vt propria in-
stitutione loca communia locis communi-
bus connectamus. Et opere nostræ cogita-
tionis, & phantasæ, ea quæ re ipsa sunt diui-
sa, disiuncta, & ab inuicem elongata : vnian-
tur, coniungantur, & aproximentur. Fiat
igitur hoc pacto. Fini & termino vnus, adhe-
reat principiũ alterius vel adherere intelliga-
tur. Nihil enim obstat quo minus possis fini
atque termino tuæ domus, quæ est in vna par-
te ciuitatis, apponere principium vnus ædifi-
cij, quod est in alia parte ciuitatis. Pariter
nihil obstat quo minus valeas extremo loco-
rum Romanorum adnectere primum loco-
rum Parisiensium, dummodo sit fixum apud
te, atque sancitum, vt semper tali fini tale
principium intelligas succedere.

§ III.

„ Quoad qualitatem, Subiecta vt volunt omnes
 „ non debere esse nimium illustra, neque ad-
 „ modum obscura: sed talia qualia non intelli-
 „ gantur excellentia sua visum turbare, vel de-
 „ fectu suo visum minus mouere.

§ V.

„ Quo ad differentiã. Volunt vt caueatur tan-
 „ quam ab igne à pluralitate similium locorũ,
 „ sed in omni electione commendetur varie-
 „ tas. Vnde dimitte (inquiunt) plura inter colum-
 „ nia similia, similes fenestras, dimitte vacua
 „ spatia. In quibus tamen si placeat aliquid
 „ collocare: instituere potes aliquod recepta-
 „ culum cuiusmodi est altare, mensa, solium,
 „ ceteraque huiusmodi.

§ VI.

„ Quo ad Relationem. Subiecta debent in-
 „ telligi formata, mota, & alterata aduentu ima-
 „ ginum: vt easdem valeant commodè repræ-
 „ sentare. Intelligentur inquam affecta, sicuti
 „ de facto afficitur pagina per aduenientem
 „ literam: vel si fieri potest, & melius, sicut affi-
 „ citur cera per nouæ imaginis impressionem.
 „ Et hoc notasse valet ad id quod sciri debet
 „ quo ad actionem, & passionem.

§ VII.

Quo ad Ordinationem. ex omnium sententia loca sine delectu non sunt assumenda : sed ordinate : sicut per ordinem sibi succedunt partes, & membra ædificiorum.

§ VIII.

Quo ad Situm. nõ debent esse nimium propinqua, neque nimium distantia: sed ad conueniens interuallum seposita. Alioqui ita confundent obtutũ & intuitum imaginationis: sicut in scriptura oculari, confusionem causant literæ super literas inscriptæ, & literæ literis inherentes.

Similiter etiam turbant (licet non ita) literæ à literis plusquam mediocriter semotæ. Bo R. Percepisti ne Alb. subiectorum rationẽ. A L B. Percepi, & in ipsis quod ad modos & cõditiones eligendorum locorum spectat, nihil amplius adferre videtur præter id quod hætenus ab aliis extat allatum. B O R. Rem superficietenus considerasti. Sed concessum sit eum de iis que pertinent ad loca sensibilia nihil permutare. Quid dices si hæc, quæ mortua prius habebantur, per ea quæ proximè subsequenti capite habebuntur viuificare doceat, subiectorũ maximi faciendam rationem adferens? Certe si animum applicueris:

celeberrimam habebis artis speciem, ad artium intentiones & ordinandas, & perpetuo retinendas. A L B. Bene, ad propositam applicationem faciendam progredere. B O R. Ita fiet. Habes igitur ex arte communi quemadmodum adparanda sint subiecta. Sensibilia. Naturalia. Artificialia. Mixta. Mediocris spacij. Mediocris perspicuitatis. Iuxta memorabilium specierum numerum. Diuersa. Differentia. Congruas habitudines ad apponendas formas seruantia. Ordinata. Conuenientibus seposita interuallis. A L B. Habeo. B O R. Modo, quo pacto viuificata debeant haberi, percipito. A L B. Lege.

B O R I S T A.

CAP. III.

Cautela ad firmitatem subiectorum pro formarum retentione, quæ paucis fuit nota & leuiter tacta.

Et est quod potest pertinere ad rationem subiectorum, quoad vltimum predicamentum quod est HABERE.

§ I.

” **S**ubiectorum alia substantiua, alia
 ” adiectiua sunt. Subiecta substan-
 ” tiua appello ea de quibus hactenus meminimus. Subiecta vero ad-
 ” iectiua sunt quædam quæ locis predictis adiacere
 ” possunt differentia à suis substantiuis in hoc

quod illa perpetuo manent eadem & immo-
 bilia : hæc verò licet perpetuo inibi manere
 debeant atque maneant: tamen pro occasio-
 ne aduentantium formarum, atque imagi-
 num, mouentur, alterantur, & in varios, at-
 que diuersos vsus assumuntur, dum per ea
 aliquid fit, vel ipsi actioni eadem inferuntur
 quoquo pacto. Ista nimirum addere valent
 virtuti locorum quantum anima corpori,
 adeo vt sine istis loca mortua habeantur: cum
 istis verò viuientia. Adde igitur angulo pileū,
 sedi pugionem, fenestræ cyatum, cæterasque
 aliis huiusmodi utensilia, atque mobilia:
 quandoquidem nihil adeo modicum est,
 quod ad innumeros vsus innumeras non
 valeat habere relationes. Nunc in angulo
 dum vapulat Albertus pileus, vsu venit
 ad munus scuti. Nunc dum pingit Ideus:
 pileus deseruit pro continentia colorū. Nunc
 dum fodit rusticus: ligone Pileus inciditur,
 & ita successiue aliis alia agentibus, atque fa-
 ciētibus: aliter atque aliter pileus operationi-
 bus inferitur. Hinc aliquando si non occurrat
 loco appositum, quasi à reuelatore fideli, po-
 teris ab ipso adiectiuo subiecto dere appo-
 sita certior effici: cum quæras quid factum est
 de te pileo? quid factum est de te pugione?

A L B. Dij me ament Borista, eo magis hu-
 ius præceptionis industriam laudabilem ar-
 gumentor, mihi que persuadeo, quo maturius
 super ista cautela & viuificatione locorum à

celeberrimis antiquorum tacta quidem, sed minime comprehensa considero. BOR. Iam incomparabilem habes inuentionem, cuius ne vestigium quidem prioribus coniectare licet artibus. ALB. Qua de re? BOR. De ordinatione semimathematicorum subiectorum. ALB. Audiam nouitatem subiectorum semimathematicorum.

CAP. III. § I.

De ratione subiectorum semimathematicorum.

» **S**ubiecta pure mathematica usu ve-
 » nire non possunt, quando quidem
 » abstracta sunt & sua abstractione
 » phantasiam pulsare vel mouere non
 » possunt, quando quidem abstractio pertinet
 » ad superiorē facultatem, quā sit ipsa phantasia.

»
 » § II.
 »

» Illud ergo quod valent prestare Mathe-
 » maticalia secundum se, est ordo solus: & hic
 » in duobus inquiri potest (in quorum tamen
 » vno feliciter succedit) in figuris videlicet &
 » numeris. In figuris quidem procedendo à
 » triangulo ad quadrangulum: à quadrangu-
 » lo, ad pentagonum: hinc ad exagonum: hinc
 » ad eptagonum, & ita deinceps in innumerum
 » per planas figuras. Similiter in solidis figuris,
 » à corpore trilatero ad quadrilaterum, ab ipso
 » quod est trium superficieum, ad ipsum quod

est quatuor superficierum: & ita deinceps ad
 alia. Qui progressus difficile formari potest in
 usum præsentis artis.

§ III.

In numeris autem, procedendo à monade
 ad dualitatem: à dualitate ad trinitatem: & ita
 deinceps in innumerum. Veruntamē ipsi nu-
 meri non valent representare: sed ordinem
 tantummodo insinuare. Applicentur igitur
 rebus aliquibus naturalibus, & per easdē co-
 lorentur, atque formentur. Destinentur ergo
 pro primo denario linea, pro secundo lignea,
 pro tertio ferrea, pro quarto ænea, pro quin-
 to argentea, pro sexto aurea, pro septimo se-
 ricea, pro octauo pannea, pro nono coria-
 cea, pro decimo pellicea. Vel pro primo or-
 gana agriculturæ, pro secundo organa artis
 ferrariæ, pro tertio militiæ, pro quarto ve-
 stitariæ, pro quinto lanionicæ, pro sexto hor-
 tensis, pro septimo coquinariæ, pro octauo
 medicinæ, pro nono tonstrinæ, pro decimo
 funerariæ, pro vndecimo sacrificiæ, & ita
 deinceps.

§ IIII.

Quibus decadibus ordinatis & determi-
 natis, siue istiusmodi, siue aliis modis: siue
 secundum hunc modum, siue secundum aliū:
 modicis aliquibus differentiis poteris tibi

decernere, & diffinire differentias, ad insi-
 nuandos digitos numeros in singulis decadi-
 bus. Siquidem in ligneis, aureis, ceterisque
 huiusmodi, sunt differentia instrumenta, at-
 que res. Similiter in coquinariis, hortensibus
 & similibus.

§ V.

Applicari igitur possunt intentiones re-
 rum memorabilium rebus istis suo ordine:
 unde non solum rerum memoriam & ordi-
 nem: verum quoque & numerum, situm, &
 regionem, cum intentione partium & capi-
 tum possibile est retinere: sed rem fusius
 quam par esse videtur artis dignitati explicui-
 mus.

A L B. Dij boni quàm prægnaus inuentum
 ipsum sine tua declaratione percipio: clarius
 n. non poterat nec debebat aperiri. B O R.
 Ipsum sanè maturiori consideratum iudicio
 maturius & excellētius apparebit. Ipsum in-
 geniis etiam non admodum excitatis ad ma-
 ximos vsus notabilem offert occasionem.

A L B. Illud etiam in re proposita perpendas
 velim: quod non solum locorum, sed & ima-
 ginum fœcundissimam rationem explicuit,
 vbi & loca per imagines, & imagines per lo-
 ca docuit viuificare. Hic etiam rationem
 engraphicè habendarum artium inspicio.

A L B. de iis hæctenus. Lege.

B O R I S T A.

De locis verbalibus positiuis.

De locis autem verbalibus positiuis, non est presentis negotii tractare: & non nisi violenter tractari possent in partē istius artis, de ipsis enim consideramus in libro clavis magne, qui est de inuētionē, & iudicio scientiarū, & de arcana retētionē & fixationē. Sufficiat ergo in proposito, proximē dicta semimathematicalia, quæ capitum, sententiarum, legum, vel paragraphorum, vel cuiuscumque rei esse possunt subiecta: verum etiam valent ad hoc ipsum vt sint imagines numerorum in allegationibus, cæterisque huiusmodi.

§ VII.

Illud etiam est considerandum quod pro diuersis materiis, & occasionibus, ex diuersis generibus, semimathematicalia loca possunt atque debent diuersimodē formari: quorum duos enumerabimus: alique multi similiter enumerari possunt.

A L B. Habes ne verbalium locorum rationem Borista? B O R. Nullam prorsus, eamque si haberem non esset hic locus nec tēpus eiusdem adducendæ. A L B. Quomodo talem iudicas si non cognoscis?

BOR. Id ergo non te prætereat, ad applicandum numerum Circæum, vt iuxta capitalium terminorum multitudinem, locis sensibilibus, à quorum tibi præxi est exordiendum, apparatis: mox in rerum memorandarum, quæ tum locorum ordinem, tum & à locorum ordine consequuntur, appositionem intendas animum. A. L. B. Recte. Iam quasi paginam in qua scribendum, vel tabulam in qua pingendum est habeo dispositam. Mox igitur inscribendi, figurandique rationem explicato.

BORISTA.

TERTIA PARS THEORIÆ DE
RATIONE ADIECTORVM SEV
de formis.

CAP. I.

Quid sit forma, & quotuplex.

FORMA quoque in proposito non sumitur secundum intentionem metaphisicam. Platonicam vt potè pro idea. Nec secundum intentionem Methaphisicam Peripateticam, vt potè pro essentia. Nec secundum rationem physicam, vt potè pro forma substantiali vel accidentali informate materiã vel subiectum. Nec secundum intentionem technicam vtpote artificialem ad-

ditam rebus phisicis actu existentibus quas
 supponit. Sed secundum rationem logicam
 non quidem rationalē, sed phantasticam (qua-
 tenus nomen logices amplius accipitur)
 respondentē intentioni subiecti, quod supra
 pariter diuidendo, & distinguendo ab aliis,
 diffiniuimus.

§ II.

Est igitur forma in proposito aliquod co-
 gitatum vel cogitabile opere phātasīæ & co-
 gitatiuæ, adiectum locis seu subiectis iuxta
 triplicem superius illatam differentiam, tri-
 plicibus : ad aliquod repræsentandum, &
 retinendum pro informatione, & perfe-
 ctione memoratiuæ facultatis.

§ III.

Formarum ergo aliæ sunt naturales, aliæ
 sunt positiuæ Naturalium intrinsecæ vsu
 non veniunt in proposito : Siquidem (vt pa-
 tet) non sunt imaginabiles, extrinsecæ verò,
 quæ in sensibus obiiiciuntur, nec omnes vsu
 venire possunt, sed illæ tantummodo, quæ
 per visum, & auditū sensus internos ingrediū-
 tur, selectissimæ verò sunt formæ visibiles.
 Gustus enim & ex intimis sentit obiecta, ta-
 ctus verò extrinsecus adherētia, olfactus mo-
 dicum distantia, auditus distantiora, visus ve-

ro distantissima ab ipsis mundi imaginibus
 obiecta cōcipit. Ideo omniū spiritualissimus,
 & diuinissimus, sicut naturaliter antecellit:
 qui determinat in presenti proposito formas
 extrinsecas visibiles, quæ quidē licet non sint
 formæ de quibus loquimur: tamen sunt fon-
 tes à quibus illæ emanant, & matres quæ illas
 parturiunt. Vnde si ipsæ exteriores vestigia
 appellantur idæarum: interiores vmbrae ap-
 pellantur earundem à nobis in libro qui de
 vmbis inscribitur.

§ IIII.

Formæ verò aliæ quæ sunt intrinsecæ, ex-
 trinsecarū riuuli atque filia, quæ per vehicula
 & canales sensuum externorum, sese in phā-
 tasticā facultatem ingesserunt, sunt presentis
 intentionis. Et istæ dupliciter sumi possunt
 vno pacto, secundum suam naturam, nudita-
 tem, & puritatem, & eiusmodi sunt cū
 sensum ipsum internum aggrediuntur: Al-
 tero pacto alteratæ, commutatæ, deordina-
 tæ, & commistæ, & ita dupliciter, vel ab in-
 tentione, vel ab aliorum naturalium acci-
 dentium perturbatione. Primo modo pos-
 sint esse artificiales, secundo vero minimè.

§ V.

Itaque duo sunt genera imaginum. Aliæ enim sunt similes rebus extrinsecis secundum totum vel per integrum, ut imago Socratis vel Platonis, imago equi, vel tauri. Aliæ vero sunt similes rebus extrinsecis secundum partes, sed non secundum totum: ut imago montis aurei, ceutauri, harpiæ, & similibus. Vtrumque generum commodum est ad praxim presentis artificij, siue etiam necessariū.

CAP. II.

De Conditionibus formarum seu imaginum.

§ I.

FORMÆ vero quod ad essentiam & substantiam attinet, debent esse ex eorum genere quæ maximè valeant phantasiam pulsare, & cogitativam excitare. genus verò illarum in proxime dictis est manifestatum.

§ II.

Quod ad quantitatem discretam attinet, iuxta multitudinem locorum sunt multiplicandæ: & ad commodum rerum insinuã-

d iij

„ darum distinguendæ, plures inquam simul,
 „ vtpotè in eodem loco non concurrant.
 „ Hinc enim accidit vt aliæ alias confundant,
 „ vt euenit in literis complicatis. Illud tamen
 „ feliciter contingere potest, vt in eodē loco
 „ plures ita collocentur vt aliæ alias cōsequen-
 „ tes attingant, quæ in antecedentibus ita conti-
 „ nebantur, sicut virtualiter in præmissis sunt
 „ illationes.

§ III.

„ Quod verò ad quantitatem continuam at-
 „ tinet, caueto à paruis imaginibus, & ab im-
 „ modicis. Illæ enim sensum non excitant: iste
 „ vero extensione sua visum, internumque ob-
 „ tutum dispergunt. Extrinsecum quippe ocu-
 „ lum non mouet, vel lente mouet musca,
 „ ægre verò formam suam insinuat gigas in
 „ magno pariete depictus. Ad mediocritatem
 „ ergo contrahantur ampliora, & extendan-
 „ tur exigua. Ideo dicitur in libro clauis ma-
 „ gnæ. Aut modica, aut modificata. Aut mag-
 „ nifica, aut magnificata: vnde licet elicere
 „ quod ipsum secundum se modicum, & im-
 „ potens ad mouendum: beneficio concomi-
 „ tantis reddi potest magnum atque potens.
 „ Scutū & cadauer præsentabit muscam, sagit-
 „ tarius, sagitt. Sutor acum, scriptor calamū.

§ IIII.

Quod ad qualitatem pertinet, illud in memoriam reuocandum est: quod tales eligendæ sunt formæ, quales admirationem, timorem, amorem, spem, abominationem, similisque alios eius generis affectus valeant accire. Quod si imago hoc ipsum de sui natura non præstet: faciat tua institutione, destinatione, & secundum genus applicatione. Ita enim mortuam imaginem (nisi admodum hebetis extes ingenij) viuificare poteris. Hinc si ex hominû genere magis tibi notos, atque celebres, monstruosos, pulchros, dilectos, exosos omnes adsumas: melius vsu venire poterunt. Cùmque duo sint genera formarum, animata videlicet & inanimata: prima præstant secundis. Animatorum quoque cùm duæ sint species, rationalia videlicet & irrationalia: prima secundum omnem modum præcedunt vniuersa. Iphis enim omnis actio, omnis passio, motus, omnis tandem vsus potest conuenire.

Quodcunque enim valent ferre cæteræ omnes: hæ solæ possunt, atque amplius. Vnde & mundos eas appellare licet.

§ III.

Quod ad relationem vicissim dicitur de istis, quod supra de subiectis dictum est.

Non inquam decipiaris aliquando non collocans & putans te collocare, non affigens, & putans te affigere. Quandoquidem aliquando accidit (imo vt plurimum) vt per minorem applicationē, siue intentionem naturali memorię committas, quod putes te loco committere, id est cum quasi in aërem fundens excogitatam formam, subiecto illam minimè facis inherere. Contra quā delusionem ita reparandum est. Assuesce vt habeas semper verā loci formam ob oculos, & germanam formam collocandæ rei, vt in sene capillos albos, curuum bustum, tremulas manus, cæteraque huiusmodi intuearis: Et cū istis omnibus eius applicationē ad locū, & habitudinem loci ad ipsum, quasi dicas. En vbi homo ille, En quid locus ille capit, similiter de aliis formis est iudicandum. Proinde, mitto quod supra dictum est de locis adiectiuis.

§ V.

Quod ad actionem & passionem attinet. Intelligatur forma in locum aliquid agere, vel aliquid pati à loco, aptum vel ineptum: iucundum vel tristè: conmo-

dum, vel incommodum. Hinc enim pen- ,,
 det robur & fixio adiecti cum subiecto, & ,,
 eius quod proportionalæ est materiæ cum ,,
 eo quod formæ proportionatur.

§ VI.

Mox à similitudine & vniformitate non ,,
 minus cauendum est quàm à quolibet alio ,,
 quod minus fauet, atque contrariatur ratio- ,,
 ni perfectionis imaginum. Turbat enim & ,,
 confundit crebra eiusdem imaginis repe- ,,
 titio, & appositio. Quod si necessitas vr- ,,
 geat (distinctis tamen interuallis) vt eandem ,,
 formam iteratò accipias:recipias eam altera- ,,
 tam, alteram, & aliis habitudinibus indutam. ,,
 Sicut enim natura ipsa abolet similitudinẽ. ,,
 ipsam (de similitudine numerali loquor) ita ,,
 & ars. nunquam enim natura duos homines ,,
 similes constituit, imo nec vnum hominem ,,
 omnino similem perseuerare facit, sed quem ,,
 manesumpsit vt vnum, vespere sumit sensua- ,,
 liter vt alterum.

A L B. De iis quæ ab antiquis necessaria
 notatúque digna præcepta sunt, quod faciat
 ad facilitatem, ordinem, atque sufficientiam:
 nihil est quod prætermisisse videatur. B O R.
 Nimirum præter errores, ineptias, & infan-
 tias quæ ab oscuris & irrationalibus quibus-

dam allata sunt, omnia continet ista consideratio, omnia sufficienter distinxit, numeravit, digessit in species, & ordinavit. Duo sunt quæ sibi peculiariter potest vendicare. Alterum quod adeo (si intelligatur) spiritum ipsum regulare docet: ut tantum absit ne formas in ipsis doceat depingere subiectis, ut mirum in modum quomodo eadem in ipsis insculpi valeant aperiat. Alterum quod paucis aliorum inuenta perficiat, & ad ulteriora promqueat. A L B. Prosequere.

CAP. III.

*Modi aliquot imaginum ad verum figurationem
atque vocum.*

§ I.

„ **E**stant nonnullæ rationes, atque
 „ modi: quibus possunt tum nomi-
 „ na, tum res ipsæ vnica imagine figu-
 „ rari. Primum quidē distinguendum
 „ est de modis in genere hoc pacto. Eorum à
 „ quibus recipi potest signum rei representan-
 „ dæ, alia retinent similitudinem secundum rē,
 „ alia vero secundum dictionem.

§ II.

j. „ Collocamus ergo aliquando rem ipsam si
 „ ipsa est figurabilis à phantasia, ut scamnum
 „ pro scamno, equum pro equo.

Aliquando verò similem in voce, pro simili-
li. vtpote collocamus rem figurabilem, quæ
denominatione sua causat memoriam rei in-
figurabilis, cuius nomen affine est nomini
illius. Sic apponimus equū ad equitatē me-
morandam, vitim ad vitam.

Aliquando verò per Etimologiam, so-
lemus venari illud à quo ipsa desumitur, vt-
potè infigurabile à figurabili, à Romano Ro-
mam, à montano montem.

Aliquando à similitudine capitis, vtpotè
principij dictionis, consueuimus reuocare
memoriam eius quod in fine est dissimile. Ita
per asinum loco appositum solebam asilum
recordari, vel Aser.

Aliquando à translatione nominis, quemad-
modum à Philippo loco apposito, venabar
memoriam amatoris equorum vel è cōuerso
aliquando.

Ab antecedente, venari solebam consequēs
quemadmodum naturaliter ab aurora solis
exortus concipitur, & à pastu digestionem
figuratam concipimus.

Aliquando ex concomitante, sicut à so-
cio focium qui semper ipsi vnitur consue-
uimus recordari. Vbi igitur aliquid est
infigurabile, sicut mors, potest figurari per
cædem vel cadauer.

Aliquando à consequente, quod dicitur vi-
cissim cum antedecente: sicut à fumo nomi-
nas ignem præcedentem, & per ignem reco-

- „ limus fumum subsequenterem.
- ix. „ Aliquando ab accidente subiectum, quem-
 „ admodum à re alba apposita, niuem lucra-
 „ mur, à saltatione saltatorem.
- x. „ Aliquando à subiecto accidēs : sicut ex al-
 „ ueo mellis collocato, recolimus dulcedinem,
 „ ex leone ferocitatem ex vrsō iram.
- xj. „ Aliquando ex Hyeroglifico suum de signa-
 „ tum : sicut ex lance & statera iustitiam. Ex
 „ speculo prudentiam.
- xij. „ Aliquando ex insigni insignitum : vt ex
 „ ense Martem, ex clauī Ianum.
- xiiij. „ Aliquando ex simbolo simbolatum, vt ex
 „ homine nasuto Tongilianum, de quo illud,
 „ Nil præter nasū Tongilianus habet. Ex homi-
 „ ne armato Hannibalē : ex togato, lacerata tuni-
 „ ca, nudis pedibus, detecto capite, Diogenē.
- xiiij. „ Aliquando ex contemporaneo tempus, si-
 „ cut ex floribus Aprilem : ex torculari Autum-
 „ num, & sic de aliis.
- xv. „ Aliquando ex circumstantia locum atque
 „ subiectum, vt ex certo habitu Theutonicum
 „ seu Germaniam, Africanum, seu Africam.
- xvj. „ Ex proportionato proportionale, quemad-
 „ modum ex figulo ad lutum, subit nobis con-
 „ sideratio vniuersalis plasmatoris ad vniuer-
 „ sum plasmabile. in magno synapi hæc pro-
 „ positio. Modico in semine atque princi-
 „ pio maximi effectus præexistunt : vnde par-
 „ uus error in principio, magnus in fine.
- xvij. „ Ex conuertente conuersum, quemadmodū

ex voce Maro clarescit Roma, ex voce Re-
mo more.

Ex partibus totum, ex componentibus cō-
positum, vnde Dauus cū viti obiicit infigu-
rabile David.

Ex capitis diminutione vel additione, cor-
pus alterius significati, sicut ex Palatio latio
clarescit.

Ex capitis similitudine, capite adsimilatum,
sicut ex pariete Paralipomenō liber clarescit.

Ex assolente proferre, vocabulum ipsum,
vel sententiam: hinc quidam qui dicere so-
lebat omnia amicorum sunt communia lo-
co appositus reducit te in memoriam sen-
tentiae illius. Et nota hic quod etiam ex tua
institutione potes eiusmodi sententias, &
terminos quibusdam accommodare, velu-
ti vsu venire potest modus proximè sequens
atque magis.

Ex subiecto recipiente verificationem
sententiae, vel significationem termini, sen-
tentiam ipsam atque terminum, sicut mihi
quidam garrulus & maledicus, nec benè for-
tunatus: sententiam illam psalmistæ. vir lin-
guosus non dirigitur in terra.

Ex metaphora seu transpositione, transposi-
tionis subiectum: ex argento lunam: ex plū-
bo Saturnum. Ex stamno Iouem. Item & ex
vulpe astutiam. Ex cane adulationem. Ex
simia imitationem & emulationem.

Ex propria passione, ipsum cui appropria-

- ,, tur, sicut ex boue mugitum, ex porco grun-
 ,, ditum. EX quibus etiam aliquando translatio
 ,, fieri potest, sicut postquam ex asino habe-
 ,, mus ruditum, ex ruditu habere possimus fa-
 ,, tuum sermonem, eo enim & asinilogos sole-
 ,, bam mihi describere.
- xxv. ,, Et instrumento artificem, & instrumentatū
 ,, ingenere, sicut ex sphaera & astrolabio, astro-
 ,, logum possum meminisse.
- xxvj. ,, Ex habituato, habitum infigurabilē, sicut ex
 ,, muliere grammatica, quæ est substantia cum
 ,, accidente, seu subiectum cum qualitate: ip-
 ,, sam grammaticam quæ qualitas quædam
 ,, est conceptare possem. sicut ex musico, mu-
 ,, sicam. Similiter ex habente id quod habetur,
 ,, vt ex predium habente, predium: ex princi-
 ,, pe principatum: licet sit aliud predicamen-
 ,, tum. Similiter in qualitatis genere, ex modi-
 ,, ficato, modum: sicut ex recipiente rationem
 ,, alicuius aduerbii, ipsum aduerbium: sicut ex
 ,, benè saltate, aduerbiū benè occurrere potest.
- xxvij. ,, Ex specie genus, sicut ex boue loco appo-
 ,, sito figurabili, meminisse possum animal ge-
 ,, nus infigurabile.
- xxviii. ,, Ex relatiuo correlatiuum, sicut ex domino
 ,, seruum.
- xxix. ,, Ex contrario, contrarium per antiphra-
 ,, sim: sicut per aliquem incultè loquentem,
 ,, demosthenem, per fatuum, Aristotelem.
- xxx. ,, Ex agente, actum, vel actionem: sicut ex
 ,, furante, furtum. Si qui autem alij modi præ-

ter istos imaginētur, omnes habeantur vt in
 istis inclusi & ad istos reducibiles. Perfecta si
 quidē enumeratione atque respectu ad talem
 redacti sunt numerum, vt patet callentibus
 rationem magnæ clauis.

A L B. Certè alios difficile possem imagina-
 ri modos qui (quatenus spectat ad ea quæ sen-
 sibiliter mouere continget) in enumeratis
 triginta non contineantur. **B O R.** Cur dicis
 sensibiliter? **A L B.** Quandoquidem ad re-
 miniscentiam atque memoriam quam per
 ordinem semimathematicalium subiecto-
 rum atque verbalium positiuorum: adipif-
 cimur, possumus aucupari: ex prædictis tri-
 ginta discursibus, quibus alia per alia possunt
 præsetari, quatenus ex vnus appositi memo-
 ria in alterius vel infigurabilis, vel egrè figu-
 rabilis (solemus promoueri) nullus est qui
 conducere videatur. **B O R I S T A.** Pace tua.
 nullum est memoriæ genus in quo ali-
 quod vel plura harum figurationum genera
 non vsu veniant: sicut enim citra species phā-
 tasiabiles nec intelligere nec memorari pos-
 sumus: ita nec citra vsu alicuius ex enume-
 ratis generibus. **A L B.** Considerabo su-
 per hoc, nunc ad alia.

IORDANI BRUNI
BORISTA
PRIMA PARS PRAXIS.
CAP. I. § I.

ALB. Certè nihil amplius requirebatur ad praxim. Quis non videt quemadmodum ipsius praxis ratio sub titulo theoriæ latissime continetur & explicatur. BOR. Credo hanc tituli distinctionem potius ob ordinem doctrinæ, quàm ob aliam causam adduxisse authorem: Sed audi hæc deinceps habebuntur. EX iis enim non modicum pro vtriusque memorię specie releuaberis. ALBERICVS: Audiam.

BORISTA
PRO REBUS PRÆSEN-
TANDIS.
§ II.

Quamuis his quę supra allata sunt sub ti-
” tulo theoriæ sufficientissime etiam à me-
” diocribus ingeniis ratio praxis tota possit
” educi: tamen per hæc quę mox subinferi-
” mus superiora confirmamus, & superiori-
” bus addimus.

§ II.
Pro rebus presentandis.

Paratis ergo dispositis ordinatis, determi-
natis, atque confirmatis subiectis: facile est
formas

formas ipsas apponere. Sensibilem quidem
 sensibiles, non sensibilem verò etiam sensi-
 biles. Porro sensibiles formæ relatæ ad sen-
 sibilia objecta, rationem veram imaginum
 & exemplarum admittunt. Relatæ vero ad nō
 sensibilia objecta, habent rationem signorū,
 notarum, & indiciorum. Quomodo autem
 quælibet significari possint, designari, & effi-
 giari, demonstrauius ex parte magna, ma-
 gis quàm vnquam demonstratum fuerit an-
 te nos. Vnum tantummodo abest vt succur-
 ramus iis terminis qui per prædictas imagi-
 num rationes non possunt figurari: cum de
 triginta modis illis nullum aliquando possu-
 mus ad propositum adaptare: sine difficulta-
 te proueniente à nobis, siue à re ipsa cuius
 memoria est habenda, & commodam præsen-
 tationem quærimus. Modo igitur proximè
 sub inferendo prouidendum. Quiquidem
 nullum memorabile excludit, siue sit ter-
 minus intellectus siue non intellectus, siue
 significatiuus. quomodocumque sit, dum-
 modo sit articulatus.

SECUNDA PARS PRAXIS

CAP. I.

De memoria verborum praxi.

§ I.

Vbi igitur res ipsas collocare nequimus, quia sunt infigurabiles: aptemus nobis nomina, vocumque quarumlibet inscriptionem tali pacto habendam. Primo sint homines, iuxta elementorum numerum distincti, quorum alij unum, aliud alij tibi designent elementum, siue ex institutione ut pote ex appropriato: siue ex veritate, ut pote ex proprio nomine. Sint inquam tibi pro elemento A designando plures Aristarchi, pro elemento B plures Bacchi, pro C Cæsares, qui quidem loco appositi, hæc tibi representabunt elementa.

§ II.

Sint proinde alia res inanimata quæ possunt usu venire predictis hominibus: ita ut ARMARIUM, auriculare, arcus, & similia significant tibi elementum A. Baculus B. Corbis, C. similiter & alia instrumenta, & arma, alia tibi designent elementa. Et ita tum homines plures, tum etiam plures tibi reliquas res & operationes ab hominibus contractabiles ordinabis, quibus quidem valebis eidem loco integram committere dictionem.

§ III.

Quod si dictio erit prolixior, poteris illam

in duobus vel tribus locis committere & extendere, quod consulimus quando extemporanea replicanda sunt lecta vel recitata.

§ IIII.

Vbi verò tu ipse tuam tibi materiam disposueris, poteris vni loco dictionem quantumlibet prolixam committere, apponēdo duos vel plures homines ordinatos : qui cum suis instrumentis & signis & nominibus propriis literas representando, quamcumque tibi proferant dictionem.

BORISTA. Quod ad memoriam verborum pertinet: à labore in quem nos artes antiquiores impellunt, mirum in modum nos releuare videtur. Quibus licet modicum considerantibus, modicum videatur addere: melius tamen negocium perpendentibus longè aliter apparebit. Elementa enim quæ per antiquorum præceptiones, singularia tantum docebamur præsentare: nunc ad syllabarum & quarumcumque dictionum ex ipsis complexarum complementum, vnico cuiuscumque loco integrum ipsum docemur apponere terminum. Armamenta enim & actiones, non ociosa, leuia, atque vaganunc instituantur: neque solum ad memoriam excitandam homines hominibus adstare, resque alias aliis applicari debere perdocemur: sed

omnia pluribus onusta muneribus accipere, vt quàm facile commodèque quod antiquis impossibile videbatur nacti simus, non sit difficile videre. Audi quid senserit Tullius in suis ad Herennium. IIII

Scio plerosque græcos qui de memoria scripserunt fecisse vt multorum verborum imagines conscriberent, vt qui eas discere vellent, paratas haberent, ne quid inquirendo consumerent opere. Quorum rationem aliquot de causis improbamus, quarum vna est quod in verborum innumerabiliũ multitudĩne, mille verborum imagines ridiculum sit comparare: quantulum enim poterunt hæ valere cū ex infinita verborum copia modo vnum modo aliud nos verbum meminisse oportebit?

Ex quibus sanè verbis manifestum est illud Tullium existimasse impossibile factum: quòd nõ modo in se facillimum comperitur, verum etiam vniuerso negotio facilitatem causat. Cur autem hunc in modum Græcorũ illorum derideat industriam, illud est in causa quod ipsum alio pacto fieri non posse existimabat, quã singulis dictionibus singulas destinando imagines. Quod tentare ridiculum est. Nos verò tantum abest vt imaginum numerum multiplicemus: vt in singulis perficiendas atque complendas locis ad expressionem infinitorum terminorum siue significatium siue non: completas, paucas, determinatas, & celebres ordinemus imagines. Habes

ergo facultatem qua tum res ipsas seu rerum intentiones in Circæo cantu positas, tum & ipsa quibus explicantur verba, locis valeas affigere. Exerceri tui similes in istis secundis nō probarem. Ad vanam quippe atque puerilē facere videntur iactantiā, quatenus enim occurrētium figurandorum terminorum necessitas exquirat: solertia vsus triginta configurationum succurrere poteris. In pueris autem & studiosis adolescentibus præter breuē istam viam & alias quas Iordanus instituit nullam laudauerim, grauis. n. cura diuturnaque intentio, & abductio à seriis studiis ad quæ fortasse per ipsas redduntur inhabiles (in ipsis. n. actibus expediti, atque aptissimi alioqui stupidi mihi comperti sunt) perceptione fructus qui colligi possit in tardo lentoque sine minimè compensantur. Per hæc autem nostra studiū non impeditur, memoria naturalis non hebetescit, non læguet, sed proficere potest ingeniū. Interim spero futuros qui inuentionis istius semina multiplicent. Porro licet hæc consideratio tanta sit si cum antiquioribus cōferatur: sine præiudicio gratiarum quas primis inuentoribus & viā præmonstrantibus habere debemus: nihil tamen est aliarum respectu, quarum integer inuētor apparet iste. quarum mox vnā in breuibus cōtentam explicabo tibi. Sed hæc de arte, ut decem quibusdā amicis dictata sufficiāt. A L B. Proferas rogo te aliā artē. B O R. Libētissimè.

IORDANI BRUNI NOLANI

ARS ALIA BREVIS CERTIOR

& expeditior ad verborum
memoriam.

SUppositis iis quæ in complemento
communis artis de ratione locorum
& imaginum sunt allata: nunc in ali-
quorum gratiam aliam producimus artē, quæ
ad nostram integra pertinet inuentionem. Ip-
sam perfectè subsequenti enunciamus ænig-
mate.

Bis duodena locum capiant seclusa seorsum

Corpora, quæ argutum finxerit efficiens.

Spiritus adstantes habeant d' hinc singula quinos.

Queis sit quintuplicem promere posse sonum.

Proind' elementa duo dent consistentia quinque.

Queis solers medio, quæstaque calce dabis.

Quid sit, quid faciat, quid habet, quid suscipit, &

quid

Adstet, proponant posita quinque tibi.

Si sibi perpetuam firment in corpore sedem:

Quos coniurator non queat eiicere.

Interea varias poterunt errare per oras.

Multaque constando millibus esse locis.

A L B. Quid credis ipsum sibi velle per hoc
 ænigma? B O R I S T A. Dicam vt possum.
 Habeas ab inuicem seposita subiecta qua-
 tuor & viginti, quæ vniuersa non adiaceant,
 non inhæreant, non contingant. Sed libera,
 & solitaria vel situentur vel situata intelli-
 gantur.

Tuo ipsa tibi poteris eligere arbitrio, huius tamen esse debent generis B. Arbor. C. Columna. D. puteus. F. Ara. G. Patibulum. H. Mensa, K. Lectus. L. Statua. M. Tribunal. N. Cathedra, P. Fornax. Q. Focus. R. Incus. S. Archa. T. Saxum V. Pyramis. X. Horologium. Y. Fouea Z. Sepulchrum. A Feretrum. E Sacrarium I. Ignis. O Lapidum cumulus. V. Fons. Quæ quatuor & viginti tibi designent elementa.

Proinde ad constituendas eorum primas combinationes adducas subiectorum dictorum singulis adstantia quinque, quæ duplici differentia præcedentem vel subsequentem tibi notam demonstrant. Extant quinque cardinales differentiæ. Occidentale, Orientale, Septentrionale, Australe, & Medium. Extant aliæ quinque situales pro stare, flecti, sedere, cubare, iacere. Extant aliæ quinque locales, ante, retro, sursum, deorsum, in medio. Quibus quidem trinis differentiis, subiectum, insigne, & operationem quintuplicare consonando valebis.

Adstantia quinque, per diuersos actus ad quatuor & viginti differentias multiplicatos elementum sonans atque consonans addere possunt. Qui quidem differentiarum numerus, in diuersis compleatur generibus, vt commode veniat in vsum.

Pro liquidis mediantibus elementis, iis denique & aliis primam combinationem ex duobus

duobus videlicet conflata consequentibus, similiter per aliquot differentias prouidebis.

Quibus ita dispositis, determinatis, & menti firmiter adfixis: promptè poteris ex mutuatis insigniis, cæterisque olim propriis quascunque combinationes effingere.

Iam vides quemadmodum signa viginti quatuor elementorum, per quinarium deducantur. Quam si consideraueris industriam, in alias plures poteris per te metipsum promoueri. A. L. B. Propositum videor satis (ni decipiar) intelligere. Sed rogo te, aliquid expeditius pro cantu Circaeo digneris elargiri. B. O. R. I. S. T. A. Faciam.

APPLICATIO PRÆGNANS.

Habes in Circaeo dialogo primo duas generalissimas formas, alteram quæ cantum, alteram quæ multiplicem cantus includit effectum. Harum alteram ad vnum generalissimum subiectum, alteram verò ad alterum referas.

Secundo in prima formarum generalissima, habes septem deorum ypostases. Et in secunda tria animantium genera. Illa generalia sub generalissimis septem: ista ad generalia sub suo supremo tria referas subiecta.

Tertio habes sub singulis septem ypostaseon, tres terminorum species: quarum duæ sunt incomplexæ, tertia verò complexa est. Habes etiam, sub singulis trium animantium

generum, plures infimas pro commodo enumeratas species. illæ in specialibus subiectis illorum multiplicentur in trinum. Istæ vero in propriis pariter subiectis deducantur.

Quarto sub trium terminorum speciebus istis & illis ad singulas pertinentia species habens indiuidua, in indiuiduis pariter hæc & illa subiectis situabis.

Itaque generalissima forma generalissimū consequatur subiectum: generalis, generale: Specialis speciale: indiuidualis, indiuiduale.

Adeo vt subiectum aliud, aliud includat & contineat. & forma alia aliam includat & contineat: & memoriam facilem non modo cantus Circaei, sed & omnium quæ tibi memoranda proponentur adipisceris.

A. L. B. Experiar.

FINIS.

Collationné Complet

Acheté 50^t chez Morgand, avec le
de Umbris Itearum.